

# KNIŽNÁ REVUE

„Od školských liet viem, že stretnutie s autorom môže byť aj poriadne znechucujúce a odkedy občas vystupujem aj v tejto pozícii, mám tento fakt na zreteli. Literatúra nikdy pre mňa nebola priestorom, do ktorého niekto patrí, a niekto nie. Na literatúre sa zúčastňujeme, alebo aj nie – ako autori, autorky, čitateľa, čitateľky, kritici, kritičky, vydavateľa, vydavateľky.“



Jana Juránová na strane 11 odpovedá na otázky o súčasnom postavení literatúry a jej tvorcov a tvorkyň.

www.litcentrum.sk

## Z OBSAHU

- 02 Ceny Slovenských pohľadov za rok 2007
- 04 Charles BUKOWSKI: Najkrajšia žena v meste
- 05 Fantázia 2007. Antológia fantastických poviedok Milan LASICA: Bodka
- Ján SOLOVIČ: Moje radosti
- 08 Ilja Erenburg: Fajky Laurence Cossé: Už nepíšete?
- 09 Rozhovor s chorvátskou prozaičkou Julijanou Matanovičovou
- 10 Vydavateľstvo Forza Music Jubilujúca knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
- 12 Rozhovor so spisovateľom a režisérom Silvestrom LAVRIKOM

## NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY



KNÍHKUPECTVO SPN-MLADÉ LETÁ  
KRÍŽNA 13, 811 07 BRATISLAVA  
TEL.: 02/554 255 04

### Slovenské:

1. M. E. Matkin: Miluj ma ironicky – Vydavateľstvo Slovart
2. P. Nagyová-Džerengová: Nepýtaj sa, kde som – Ikar
3. A. Verešpějová: Neplechy školníčky Agneše – SPN-Mladé letá

### Zahraničné:

1. L. M. Montgomeryová: Anna zo Zeleného domu – SPN-Mladé letá
2. P. Pallardy: Bolí vás chrbát? – SPN-Mladé letá
3. P. Coelho: Čarodějka z Portobella – Argo

KNÍHKUPECTVO MARČAN  
HLAVNÁ 17, 917 01 TRNAVA  
Tel.: 033/5511207

### Slovenské:

1. J. Satinský: Listy z Onoho sveta – Ikar
2. T. Keleová-Vasilková: Duhový most – Ikar
3. K. Gillerová: Neodchádzaj – Slovenský spisovateľ

### Zahraničné:

1. R. Khoury: Posledný templár – Aktuell
2. R. Khoury: Svätýňa – Aktuell
3. C. West: Leonardova dýka – Aktuell

JANA ŠŤOTOROVÁ – NAŠE KNÍHKUPECTVO  
ZÁHORÁCKA 21, 901 01 MALACKY  
TEL.: 034/774 1429

### Slovenské:

1. P. Nagyová-Džerengová: Nepýtaj sa, kde som – Ikar
2. K. Gillerová: Neodchádzaj – Slovenský spisovateľ
3. M. E. Matkin: Miluj ma ironicky – Vydavateľstvo Slovart

### Zahraničné:

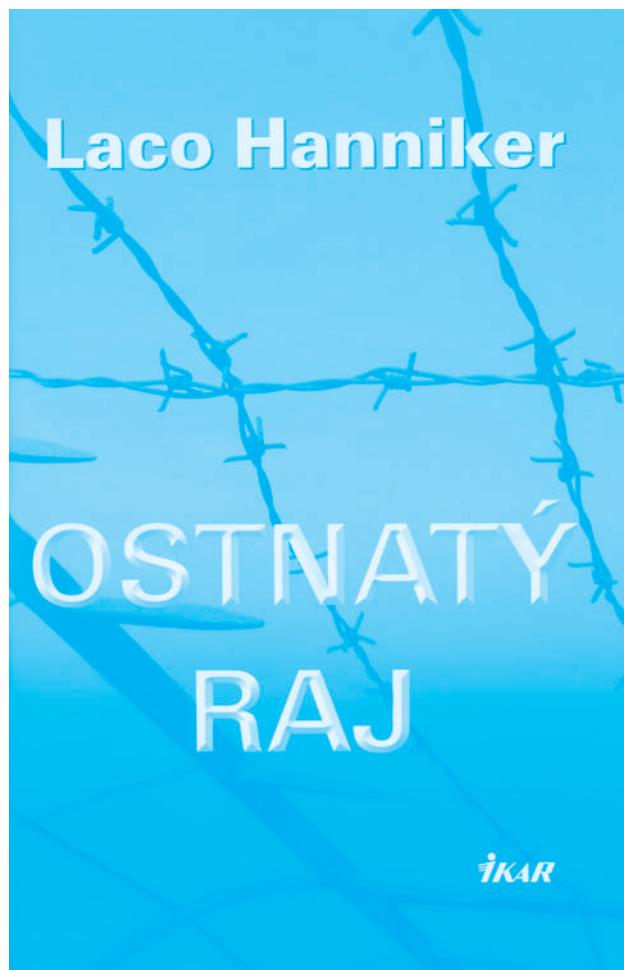
1. T. Gerritsenová: Mefistov klub – Ikar
2. A. Quicková: Láska na druhý pohľad – Ikar
3. V. Swarup: Miliardár – Ikar

## NAJKRAJŠIE KNIHY SLOVENSKA 2007

Hlavným usporiadateľom a vyhlasovateľom súťaže Najkrajšie knihy Slovenska je BIBIANA a spoluusporiadateľmi súťaže sú Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo školstva SR, Slovenská národná knižnica a Zväz polygrafie na Slovensku. V súťaži sa hodnotí výtvarná a grafická stránka kníh, ako aj úroveň ich polygrafického spracovania. Knihy z produkcie roku 2007 (rozhodujúci je údaj v tiráži) môžete prihlásiť do súťaže, ak pošlete do 31. januára 2008 bezchybný výtlačok knihy spolu s kompletne vyplnenou prihláškou s označením súťaže NKS 2007 na adresu:

BIBIANA  
Panská 41  
815 39 Bratislava

Prihlášku a štatút nájdete na internetovej stránke BIBIANY (www.bibiana.sk) alebo vám ju Sekretariát NKS pošle na požiadanie. Kontakt: E. Cíferská, tel.: 02/5441 8488, fax: 02/5443 5366, e-mail: ciferska@bibiana.sk. Po termíne uzávierky súťaže sekretariát knihy neprijíma (rozhodujúci je dátum poštového pečiatky).



## PF 2008

Ešte v nás doznievajú chvíle vianočnej pohody a s vinšami a predsavzatiami vstupujeme no nového roka. Aj my sa pripájame a želáme nášmu knižnému trhu, aby po znížení dane z pridanej hodnoty prišli aj ďalšie systémové kroky na podporu čítania, kníhkupcom prajeme pestrý vydavateľský sortiment, aby potešili čo najviac čítaniachtivých zákazníkov a čitateľom, aby si vždy našli knižku, čo poteší ich knihomoľské srdce.

A čo zaželať spisovateľom a ilustrátorom? Najmä dobré nápady, lebo práve oni donesením rukopisu do vydavateľstva začínajú ten čarovný proces, na konci ktorého vyjde z kníhviazačskej dielne kniha. Prajeme im viac kníhkupeckej priazne, záujem čitateľov a kritiky, ale aj kolegiálnej a spoločenskej žičlivosti.

Prajeme tiež všetkým, aby vytrvali v svojich predsavzatiach, a nedali sa preválcovať mašinériou pracovných povinností, úloh a termínov. Aj my sa budeme zo všetkých síl usilovať pripraviť taký informačný servis, ktorý bude spoľahlivým kompasom na knižnom trhu, a možno práve niektorá z kníh prispeje k tomu, aby novoročné sľuby neostali len sľubmi.

Nijaké akokoľvek ušľachtilé a premyslené plány sa však nedajú uskutočniť bez zdravia. Takže veľa zdravia, veľa priazne Štasteny, veľa porozumenia, veľa pracovnej aj rodinnej pohody, veľa krásnych kníh a radosti z nich všetkým svojim čitateľom praje a za doterajšiu priazeň ďakuje

redakcia

Laco Hanniker

## Ostnatý raj

Bratislava, Ikar 2007

Laco Hanniker svojimi doterajšími prózami potvrdzuje, ako profesionálna orientácia vplyva na umeleckú tvorbu spisovateľa. Hanniker je známy prokurátor, preto je pochopiteľné, že v svojom najnovšom diele, románe *Ostnatý raj* čitateľa zavedie do nemenovanej slovenskej väznice s najťažším režimom a z viacerých uhlov odhaľuje temné štruktúry fungovania takzvaných nápravno-vedných zariadení, kde však ešte nikdy nikoho nenapravili ani neprevychovali. Skôr naopak: „... ten, kto vychádza z basy, nikdy nie je lepší než ten, kto do nej vošiel“ (s. 32). Ono odhaľovanie, nasvecovanie problematiky a postupné zasväcovanie čitateľa je šokujúce, neobyčajne tvrdé, plné morbidnosti, zvrátenosti, deviácií a psychopatických výčinov; ne-normálne sa stáva normálnym, väzenskou normou. Z pekla je napokon raj, v ktorom si niektorí doslova hovejú – za ostnatým drôtom je pre nich skutočný raj, sloboda vonku je peklom.

Mohli by sme očakávať, že naliehavá výpoveď *Ostnatého raja* bude v súlade s autorovou profesiou niečím ako obžalobou, nie je to však tak. Prokurátor Hanniker je v role spisovateľa skôr obhajcom, usiluje sa ľudí chápať, vcitovať sa do príčin ich konania. Vie, že okolnosti a náhody občas urobia aj zo statočných, dobrých a slušných ľudí takmer divé zvery, že dnes sme tu a zajtra tam, za vysokými múrmi, kde vládne brutalita, hrubé násilie a celkom odlišné pravidlá a hodnoty. Autor zaľudnil román množstvom plnokrvných postáv, množstvom ľudských osudov, v dôsledku strmých vývrtiek a prudkých zvrátov neraz aj takmer neveriteľných, no najvyšš opravných, lebo taký je život. Ľudské osudy sa odvíjajú na základe neobyčajne silných príbehov, príbehov plných vášne, krvi, čudnej lásky. Hanniker takmer márotnatne vrší príbeh za príbehom, krížia sa, zrážajú a dopĺňajú; otvára bránu do pestrofarebnej epickéj krajiny, v ktorej si milovníci príbehovej literatúry prídu na svoje. Viacerým autorom by zlomok z nich vystačil na niekoľko hrubých kníh.

Od prvých strán zaujme zložitý životný osud feministky a profesionálnej psychologičky Dory, ktorú zrádza muž za mužom; po stranických previerkach roku 1970 ju vykopnú zo strany i zo zamestnania, až skončí v base – ako psychologička v tzv. nervovej ambulancii. A tam na sklunku profe-

sionálnej kariéry narazí na úchylného sadistického diabla, ktorý v nej odklajie niečo ako sexuálne prapudy a kvôli vášni hodí za hlavu celý život... Takýto zlom nastane aj v príbehu Ervína Šimka, po skúsenosti s klinickou smrťou a astrálnom zážitku sa z brutálneho dozorca zmení na baránka, čo denne umýva dlážku kostola... Môžeme uveriť alebo aj nie, to už záleží na čitateľskej skúsenosti a empatii. Tak trochu neveriteľné je aj konanie učiteľa, alkoholika a vraha Igora Zamboja, ktorý v base nasilu prerába mladého Róma Krišpína na obraz svojho mŕtveho brata... Vari najsilnejší a zároveň aj najotrasnejší je príbeh Samka, ktorý je nevinný, nevinný, nevinný, no aj tak vyfasuje pätnásť rokov za vraždu milovanej dievčiny Patricie, ktorú nespáchal ani len v zlých snoch. Samkov trpký údol spôsobilo škripanie v súkollí spravodlivosti, následne pseudo-morálka obce, ktorá ho po návrate z väzenia neprijme.

Hannikerov román je závažný a spoločensky veľmi naliehavý, lebo, hoci sa odohráva za vysokými múrmi a bránami fiktívnej slovenskej väznice, svojimi dôsledkami sa dotýka všetkých. Tých, čo sú (možno iba dočasne) vonku pravdepodobne ešte viac ako tých, čo sú vnútri. Zároveň je to román krutý a bezvýhodiskový, bez jedinej pozitívnej postavy, no spisovateľ tu nie je na to, aby ponúkal falošné ilúzie, tobôž niečo ako spoločenské východiská.

Román je zaujímavý nielen tým, čo rozpráva, ale aj ako to rozpráva. Autor si zvolil striedanie krátkych kapitoliek, takmer filmových strihov, čím dramatické rozprávanie ešte viac zdynamizoval a *Ostnatý raj* sa tak číta jedným dychom. Román napísal už skúsený autor, napísal ho majstrovsky, s využitím moderných rozprávačských postupov a s adekvátno hrubým, miestami aj tvrdo vulgárnym jazykom, neodohráva sa však vo vedeckých inštitúciách ani navoňaných salónoch. Výsledkom je kniha, ktorá vari nikoho nenechá ľahostajným, naopak, vyvoláva silné znepokojenie, hlboké zážitky a mrazenie okolo chrbtice. Keby vyšla v niektorej inej kultúrnej krajine, celkom isto by vyvolala zaslúženú pozornosť a odozvu, stala by sa významnou literárnou i spoločenskou udalosťou.

Klobúk dolu, pán spisovateľ Laco Hanniker.

Peter Holka



## ZRKADLÍME

„Slovenská biblická spoločnosť (SBS) v bansko-bystrickej Štátnej vedeckej knižnici slávnostne uviedla slovenský ekumenický preklad Biblie. Vydala ju v dvoch verziách – s deuterokanonickými knihami a bez nich.

Ako uviedla riaditeľka SBS Tatiana Kamenská, cieľom ekumenického prekladu bolo dať verejnosti, ktorá túži po základnej duchovnej literatúre, text, ktorý je čo najvernejší pôvodine a zároveň rešpektuje pravidlá súčasnej modernej slovenčiny.

„V niektorých cirkvách sa nové preklady stanú bohoslužobným a základným študijným materiálom, v iných obohacujúcim textom popri nimi používaných vlastných textoch. No v každom prípade, ak sa stretnú kresťania na spoločných podujatiach, ktorých už dnes nie je málo, majú jeden spoločný text,“ povedala Kamenská...úvedenie ekumenického prekladu Biblie je završením prác, ktoré trvali takmer 20 rokov. Príprava prekladu sa začala v decembri 1988, keď predstaviteľ všetkých vtedy zaregistrovaných cirkví a náboženských spoločností vytvorili riadiacu komisiu a vymenovali členov dvoch prekladateľských skupín – pre Nový zákon, respektíve Novú zmluvu a pre Starý zákon, respektíve Starú zmluvu. Prekladatelia sa zišli prvýkrát vo februári 1989. Preklad Novej zmluvy a starozmluvnej knihy žalmov vyšiel už v roku 1995.

Sme 10. 12. 2007

## KDE BOLO

- Knižnica Jána Bocatia v Košiciach – prezentácia knihy *Tisíc dobrých kníh* – 6. decembra
- Rakúske kultúrne fórum v Bratislave – prezentácia nemeckého prekladu románu Antona HYKISCHA *Čas majstrov* – 11. decembra
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – prezentácia slovenskej spisovateľky Viery Benkovej a hudobníčky Kvetoslavy Benkovej – 12. decembra
- Art & design štúdio MAGIS v Bratislave – prezentácia knihy Petra GLOCKA *Tri Lásky Terézie Vansovej* – 12. decembra
- Knižkupectvo Panta Rhei v bratislavskom Poluse – prezentácia kníh *Najkrajšie mestá, Hrady – najkrajšie zručaniny a Najvyššie vrchy* – 12. decembra
- Knižnica Jána Bocatia v Košiciach – prezentácia básnickej zbierky Tibora KOČÍKA *Zóna* – 12. decembra
- Kinosála Filmovej a televíznej fakulty VŠMU v Bratislave – prezentácia knihy Juraja MOJŽIŠA *Albert Marenčin – filmár na križovatkách času* – 14. decembra

## KDE BUDE

- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – prezentácia kníh vydavateľstva DACO J. PEREGO: *Jozef a Kiko* a Jozef MIKLOŠKO: *Ako sme boli malí – odtajnené po 60 rokoch* – 15. januára o 15.00
- Slovenské národné literárne múzeum SNK v Martine – výstava o exilovom autorovi, pedagógovi a vydavateľovi Jánovi Okáľovi – do 19. januára
- Oblastná galéria v Liberci – výstava ilustrácií detských kníh Ľuboslava Paľa – do 10. februára



V Knižkupectve Ex Libris v Dome fotografie v Bratislave sa 12. decembra na prezentácii nového vydania deviatich rozprávok Tomáša JANOVICA *Drevený tato* s nápaditými ilustráciami Martiny Matlovičovej mohli čitatelia stretnúť aj s autorom. Ako vidno na fotografii Petra Procházku, nádejného čitateľa zaujali knižka aj autor.

## Ceny Slovenských pohľadov za rok 2007

V bratislavskom Klube slovenských spisovateľov 12. decembra odovzdali Ceny Slovenských pohľadov za rok 2007. Vďaka sponzorom Nadácia Matica slovenskej, Neografia, a.s., Matica slovenská, Matičiny fond a Podielové družstvo Slovenské investície nešlo len o morálne ocenenie.

Cenu za poéziu získal Ján Švantner, ktorého verše z januárového čísla SP sú také úprimné a vrúcne, že ani na okamih nezapočítame o tom, z akých prameňov čerpá táto čistá lyrika. Z autentického zážitku, ktorý sa vo Švantnerovej poézii stáva latentným príbehom na večnú tému, všadeprítomného étosu a bytostnej túžby po „speve“. Je to nielen krásny, ale aj temný príbeh, príbeh plný bolesti a smútku, ktoré sa s odstupom času stávajú základným kameňom poznania a múdrosti zrelého básnika. Švantnerovu ľudskú a básnickú osobnosť dotvárajú na tohoročných stránkach SP i jeho preklady, náročný a jemu blízky výber z francúzskej poézie (Mallarmé) so zasväteným úvodom, a názory o nezastupiteľnosti poézie v dnešnom svete. Svetu pseudohodnot a kultu gýča, potierania kultúry a mravnosti (rozhovor so Štefanom Balákom).

Cenu za prózu získal Peter Jaroš, ktorý sa roku 2007 prezentoval na stránkach SP celkom štyrikrát. Básňou v próze, cyklami krátkych próz, miniatúr, a pôvabnou, netriviálnou recenziou o knihe Milana Augustína. Vo svojej filozofickej básni, v ktorej v sebe nezaprie skúseného a rozhladeného intelektuála, sa zamýšľa nad krízou súčasného sveta a človeka, pravda, nie s cynizmom a nihilizmom, ale s nádejou a vierou. Možno povedať, že táto báseň je akousi esenciou toho, čo ako prozaik ukryl medzi riadky svojich textov z letného dvojčísła a vianočného čísla. Prezrádzajú, že sú každodenným chlebom autora, spisovateľa zamýšľajúceho sa nad tajomnosťou ľudských pohnútok a konania. Hlboko, múdro.

Cenu za literárnu kritiku si prevzal Viliam Marčok. Dobrodružstvo reflexie, uvažovania o literatúre. Azda práve to je spoločným menovateľom štúdií Viliama Marčoka o Dušanovi Mitanovi a Petrovi Holkovi, o literatúre v čase postmodernity. Krátke zhodnotenie celoživotnej práce jubilanta Vincenta Šabíka svedčí o trvalom záujme autora o prácu kolegov, podnetnú, inšpiratívnu i polemickú, reč, ktorá odznela na otvorení výstavy Stanislava Balka, zase o Marčokovom nepretržitom záujme o postmodernej umení vôbec. Marčok má obdivuhodný literárno-kritický dar: dostať sa veciam na koreň a autorovi na kobyľku, presne to pomenovať a pritom neuraziť, zaradiť to do spoločenských časopriestorových súradníc a vyvodit' z toho dôsledky pre literárny kontext.

Cenu za esej a publicistiku udělili Jurajovi Bindžárovi, ktorý má v SP svoju rubriku, Rozhľadňu, kde takmer každý mesiac glosuje aktuálne dianie v literatúre, filme, divadle, televízii, výtvarnom umení, kultúre vôbec. Jeho záber je pritom taký široký, že si zaslúži nielen naše uznanie, ale aj obdiv. Okrem spomínanej šírky záberu aj preto, že za jeho interpretáciami tvoriacimi kompozíciu cítiť školený prehľad a profesionálny rozhľad, jasnú hodnotovú hierarchiu a interpretačnú nepodkupnosť. V SP sa popri Rozhľadni prezentoval počas roka aj prózou, básňami a rozhovorom s Evou Lukáčovou. A vždy to bolo o hodnotách, jednoznačných postojoch a špecifickej poetike toho istého univerzálneho umelca.

Cenu za preklad dostala Vladimíra Komorovská, ktorá na stránkach tohoročných SP priblížila dve osobnosti svetového umenia a literatúry: Salvadora Dalího a Marguerite Durasovú. Dalího očami speváčky Amandy Learovej i svojimi vlastnými (na základe poznatkov sprostredkovaných z lektúry), Durasovú zasväteným perexom, rozhovorom, ktorý priniesla francúzska tlač s jej milencom, a úryvkom z autobiografickej knihy, čo Durasovej milenc napísal o ich spolužití. Komorovskej texty plynú hladko a bez zádrhelov nielen preto, že prekladateľka ovláda francúzštinu, ale aj preto, že nemá problémy so slovenčinou. Bohatá lexika, dobrá štylizácia a rozlišovanie odtieňov pri výbere slov. Svoju viacdornosť potvrdila Komorovská poviedkou v októbrom čísle. -r-

## Najlepšie katolícke knihy 2007

V sobotu 9. decembra vyhodnotili najlepšie katolícke knihy roka 2007. Hlasovaním ich vybrali zástupcovia Združenia katolíckych vydavateľstiev. V pôvodnej tvorbe získalo najviac hlasov dielo Ladislava Hanusa *Pamäti svedka storočia* z vydavateľského družstva Lúč, spomedzi kníh pre deti *Pastierova flauta* od Bruna Ferrera (Don Bosco). V kategórii odbornej literatúry vyhrali *Múdroslovné knihy Starého Zákona* (Dobrá kniha) a najlepším prekladovým dielom sa stala kniha Josepha Ratzingera *Ježiš Nazaretský* (Dobrá kniha). Vyhodnotenie bolo súčasťou hudobno-poetickej programu pri príležitosti otvorenia tradičnej predvianočnej výstavy katolíckych kníh v bratislavskom Primaciálnom paláci. -bi-

## Nevyužitie myšlienky

*Predstierať homosexualitu je rafinovaný a účinný spôsob ako zbalit' ženu.*

## Harry Potter a Dary smrti

Slovenský preklad siedmej časti *Harry Potter a Dary smrti* uvedie na náš knižný trh vydavateľstvo Ikar 17. januára veľkolepou šou v Sibamac Aréne v Bratislave. 17. januára odštartuje aj predaj knihy na Slovensku. Záujemcovia si vstupenky môžu zakúpiť vo vybraných knižkupectvách, alebo zaregistrovať sa cez internet. Cena vstupenky je 50 Sk. Viac na [www.kniznyweb.sk](http://www.kniznyweb.sk). Vo vydavateľstve Ikar dosiaľ vyšli: *Harry*

*Potter a Kameň mudrcov* (1997), *Harry Potter a Tajomná komnata* (1998), *Harry Potter a Väzeň z Azbakanu* (1999), *Harry Potter a Ohnivá čaša* (2000), *Harry Potter a Fénixov rád* (2003), *Harry Potter a Polovičný Princ* (2005). Dovedna sa predalo 660 tisíc výtlačkov slovenských vydání kníh J. K. Rowlingovej. Prvý diel vyjde čoskoro aj ako audiokniha. Príbeh nahovoril Marek Fašiang. -r-

## Košické NON poetry

Na v poradí treťom multimediálnom večere NON poetry sa 5. decembra v Košiciach predstavili básnik, prozaik a aforista Martin Vlado, básnik Dalimír „Dali“ Stano a laureáti viacerých literárnych súťaží mladých auto-

rov Peter Staríček, Pavol Garan a výtvarníčka a literátka Martina Uličianska. Hudobným hosťom večera bola Žena s blchou, súčasťou programu bola prezentácia krátko film od tvorivej skupiny Bratia Trejovci. -ot-

## Krehká pamäť

Členovia literárneho klubu Generácie, ktorý pôsobí pri Knižnici Antona Bernoláka v Nových Zámkoch, ako aj priaznivci dobrého slova sa v sobotu 1. decembra stretli, aby privítali novú knižku básní Milana Solníka *Krehká pamäť*. V poradí tretia básnická zbierka tohto novozámockého au-

tora (1944) má opäť všetky znaky pútavej poézie.

Imaginatívnosť veršov sa snúbi s krehkosťou. Rámcovo skoro až s múdrosťou ľudskej existencie. Jeho sila je v duchovnom, intelektuálnom zvládnutí odovzdávaných myšlienok. Presvedčuje svojou úprimnosťou, čistotou tvrdeného. Marta Weissová

## Faust prišiel na Luciu

V predvianočných dňoch, práve na Luciu predstavili v Goetheho inštitúte v Bratislave bibliofiliu *Fausta* Johanna W. Goetheho (vydavateľstvo Ex Tempore) v prebásnení Lubomíra Feldeka. Vydavateľovi Ivanovi Panenkovi sa podarilo pri tomto unikátnom vydaní spojiť ľudí spriaznených nielen umeleckou tvorbou, ale aj priateľstvom s Albínom Brunovským. Priateľstvo vydavateľa Ivana Panenku a básnika a prekladateľa Lubomíra Feldeka sa zrodilo v ateliéri Albína Brunovského a navyše súčasnú bibliofiliu *Fausta* dotvárajú originálne litografie českého grafika Oldřicha Kulhána, autora v súčasnosti platných českých bankoviek. Ako pripomenul Lubomír Feldek, O. Kulhánek nezanevrel na Albí-

na Brunovského ani potom, keď slovenský grafik vyhral v celoštátnej súťaži o návrh bankoviek ešte našej spoločnej meny. Text bibliofilie obsahuje len 48 veršov z monológu *Pôvabná krajina*, ktorý L. Feldek označil za podstatný v tom zmysle, ako v ňom Goethe vyjadril myšlienku o krátkosti života. Ivan Panenka nevybral dátum prezentácie náhodne, veď Faust ako alchymista mal blízko k čarám, s ktorými sa spája deň Lucie, v decembri sa narodil Albín Brunovský, ktorého 20. výročie úmrtia sme si pripomenuli v januári. Takže táto slávnosť uvedenia výtvarne, typograficky a knižársky unikátnej knižky bola zároveň spomienkou venovanou Albínovi Brunovskému. -báb-

## Ako sa zdokonalit'

Patrí k vašim novoročným predsavzatiam naučiť sa variť alebo sa vo varení zdokonalit'? Máme pre vás knižných pomocníkov. *Novú slovenskú kuchárku* Dagmar RACKOVEJ z Ikaru, kde nájdete okrem skvelých receptov aj množstvo cenných rád, ktoré autorka získala dlhoročnými skúsenosťami. Niha *Dobrá slovenská kuchyňa. Staré recepty Slovákov na Dolnej zemi* Anny DEMROVSKEJ ponúka aj recepty, ktoré sa doteraz šírili len opisovaním, napríklad aj recept

na vynikajúcu tvarohovú gibanicu. Príprava dobrej knedle sa zvykne pokladať za potvrdenie kuchárskych zručností. Hoci ju väčšina z nás kupuje, vyskúšať jej prípravu si môžete podľa receptov z knihy Vladimíra TOMČÍKA *Knedle na tisíc spôsobov* (Perfekt). Pri presnom dodržaní receptu a postupu sa vám iste podarí. Hoci kuchárske knihy možno často deliť na pekné a dobré, o týchto troch môžeme povedať pekné aj dobré. -bi-



Vianočné trhy sa vytrhali z našich námestí. Kým väčšina na ne spomína s nostalgiou, Leštáchovo knižkupectvo vo Zvolene si vydýchlo. Konečne ho je opäť vidieť a dá sa doň bez problémov vojsť. Škoda, že to tak nebolo aj v predvianočnom čase.



# Álex Sánchez Vidiella: Současná architektura

Praha, Nakladatelství Slovart 2007. Preklad Vladimír Čadský

Predstaviť súčasnú architektúru, vystihnúť jej podstatné črty, zachytiť základné tendencie a objasniť jej filozofiu prostredníctvom 80 stavieb predpokladá okrem jasne stanovených kritérií aj určitý nadhľad. Obidva tieto predpoklady fundovaného výkladu o tom, kde, ako a na čo sa mení prostredie, v ktorom žijeme, spĺňa autor tejto publikácie do bodky. Výsledkom jeho presne cieleného a zároveň náročného výberu osemdesiatich architektonických diel je pútavý sprievodca letiskami, prístavmi, námestiami, mostami, parkami, námestiami, divadlami, parlamentmi a inými verejnými, ale aj súkromnými budovami.

V tejto výkladnej vitríne svetovej architektúry, ktorú autor rozčlenil do šiestich kapitol podľa určenia stavieb – na infraštruktúru a urbanistiku, kultúrne zariadenia, priestory na voľný čas, verejné budovy, obytné domy a architektúru budúcnosti – venuje väčšiu pozornosť španielskym novostavbám, čo je pochopiteľné vzhľadom na jeho pôvod. Takéto pripomenutie národnosti autora má svoje opodstatnenie v publikácii, ktorá sa nijako neusiluje dokázať ani vyvrátiť fakt, že súčasná architektúra sa už nijako nevyhne globalizácii. Jednoducho, globalizácia preniká do architektúry tak použitými materiálmi a tech-

nológiami, akými vertikálnym súperením, kde bude stáť najvyššia veža, ako aj na druhej strane celosvetovým prepojením ateliérov architektov, investorov a dodávateľov. Pritom medzinárodná architektonicko-staviteľsko-dizajnérska



siť nie je svet uzavretý do seba, naopak, priložený zoznam ateliérov architektov s telefónnymi číslami, webovými stránkami akoby nás vyzýval: Vstúpte! Dvere do sveta architektúry sú otvorené každému.

Samozrejme, zostáva otázka, či na to máme. Ani financovanie jednotlivých stavieb nie je pre autora tabu, medzi základnými údajmi rea-

lizovaných architektonických návrhov sa pri väčšine z nich dozvieme, koľko stáli (sumy sú uvedené v euro). Môžeme sa tak vopred rozhodnúť, na ktoré dvere zaklopeme, ako keď sa pred vstupom do reštaurácie pozrieme na jedálny lístok, aby sme sa ubezpečili, či je to naša cenová skupina. Tentoraz však svoje pôžitky uspokojíme len v predstávach, teda nalačno. Spoľahneme sa na autora, aby nám sprostredkoval všetky chute, vône a farby zhmotnených predstáv popredných žijúcich architektov na piatich kontinentoch.

V úvodnej kapitole nás autor stručne zoznamuje s odkazmi architektúry 20. storočia, na ktoré tvorcovia súčasných diel nadväzujú, predovšetkým sú to materiály sklo, oceľ a betón a funkčné využitie priestoru. Le Corbusier odkaz v rozdelení mesta na štyri funkčné oblasti – bývanie, práca, oddych a doprava – uplatnil už v členení kapitol tejto publikácie. Symbolicky nás uvíta na letisku v Madride-Barajas. Autormi návrhu tohto ekologického letiska, cez ktoré ročne prejde približne 70 miliónov cestujúcich, sú štyri španielsko-anglické firmy. O tom, že aj zastávky električky môžu dotvárať vzhľad mesta, rešpektovať špecifickosť jednotlivých mestských častí, ktoré elek-

tričková trať spája, a to pri zachovaní základného jednoduchého tvaru, len s obmenou materiálu vonkajšieho pláštia, s uplatnením farebných variácií, nás presvedčajú tvorcovia nástupišť hannoverskej mestskej linky D vybudovanej pri príležitosti Expo 2000.

Všetky stavby prezentované v publikácii vznikli až v tomto storočí, niektoré ešte len dostávajú alebo dostanú konkrétnu podobu, napríklad nové Mariinské divadlo v Petrohrade, ktoré by malo uvítať prvých návštevníkov roku 2009. Okrem mnohých pozitívnych a obdivuhodných stránok prináša 21. storočie do architektúry aj viacero paradoxov vyplývajúcich z moci peňazí či z neobmedzených komunikačných možností stierajúcich všetky hranice, keď kdekoľvek na svete, na ktoromkoľvek kontinente môže stáť mrakodrap od toho istého architekta. Preto autor publikácie varuje, aby si každý región, každé mesto uchovalo svoju špecifickú tvár, rešpektovalo národné a historické tradície, ako aj prírodné podmienky. Varujúcim príkladom je medzinárodná banka, ktorá si v púštnom prostredí dala postaviť výškovú budovu s presklenou fasádou. Cez deň sa jej nemožno dotknúť, pretože by ste sa popálili.

Alžbeta Kováčová

## Štefan Čurilla:

### Jozef Grešák – Hľadanie hudobného tvaru a času

Prešov, Prešovský hudobný spolok Súzvuk 2007

Pri príležitosti nedožitých storočnice bardejovského rodáka Jozefa Grešáka (1907-1987), ktorý patrí k popredným slovenským skladateľom, no zachoval si aj zvláštnosti „osamelého bežca“, vyšla monografia od muzikológa, hudobného kritika a dlhoročného pedagóga na Konzervatóriu v Košiciach Štefana Čurilla. Názov je príznačný pre celoživotné zápasy skladateľa o svoj osobitý umelecký rukopis: **Jozef Grešák – Hľadanie hudobného tvaru a času**. Prezentácia monografie bola symbolicky odštartovaná na úvod Festivalu súčasného umenia v Košiciach. K tunajšej štátnej filharmónii a jej dlhoročnému šéfdirigentovi Bystríkovi Režuchovi sa totiž viaže

uvádzanie mnohých premiér a diel tohto východoslovenského skladateľa a organistu. Mnohí z nás si pamätajú drobnú, energickú a vitálnu postavu Jozefa Grešáka, ktorý s pohľadom dôverčivého dieťaťa, ale s dôrazom nekompromisného tvorca vedel partnerom tlmočiť svoje osobité kompozičné teórie. V nich dospel k hudobnej reči, ktorá (zjednodušene povedané) mala východiská v „pohybe živých buniek“ (améb) a ich rytmickej pulzácii. Z dynamických procesov života (ale tiež z rytmov východoslovenských karičiek) vychádzal Jozef Grešák i pri kreovaní svojej teórie komponovania a pri tvorbe početných skladieb. Modernosť hudobnej reči dokázal spojiť s morálnym a sociálnym apelom

(monodráma *Zuzanka Hraškovic* na text básne P. O. Hviezdoslava, *Panyhída* pre sóla, zbor a orchester na báseň J. Wolкера a staroslovienske smútočné obrady, opery *S Rozarkou* podľa novely V. Šikulu a *Neprebudení* podľa poviedky M. Kukučína), resp. vedel stvoriť diela, ktoré autor knihy prirovnáva k odkazu takej osobnosti európskej hudby, akou bol Francúz Olivier Messiaen (Grešákova *Organová symfónia*, *Orgelbuch pre Ivana Sokola*, *Vokálna symfónia* a i.). Je veľká škoda, že diela tohto – azda najoriginálnejšieho – slovenského hudobného skladateľa sa dnes hrajú iba sporadicky. Ich osud je totiž väčšinou spojený s oddanými interpretmi: dirigentom B. Režuchom, ŠF Košice

či organistom Ivanom Sokolom (1937-2005). Monografia, venovaná Grešákovej osobnosti a spracovaná historicko-analytickou metódou (nechýba súpis diel, dáta ich vzniku a premiér, záverečná štúdia muzikológa Karola Medňanského a príspevok riaditeľa ŠF Košice Júliusa Kleina), je čitateľsky zrozumiteľná aj širšiemu okruhu záujemcov. Kniha je ilustrovaná fotografiami z archívu skladateľa, portrétom umelca (ako aj ilustráciou na obale knihy) od dcéry umelca – akad. maliarky Evy Grešákovej. Na jej vydanie sa podieľal Prešovský hudobný spolok Súzvuk – s príspevkom Štátnej filharmónie Košice a Mestského úradu Bardejov.

Terézia Ursínyová

## KNIHA ROKA 2007

Stav k 27. decembru

Počet hlasov

### KNIHA ROKA

1. P. Bilý: Don Giovanni – Slovenský spisovateľ	39
2. K. Peteraj: Čo sa šeptá dievčatám – Ikar	18
3. J. Heriban: Úspech má srdce žraloka – Herial	15
4. M. Rúfus: Vernosť – Slovenský spisovateľ	14
5. P. Nagyvová-Džerengová: Pozri sa na seba – Ikar	13

### DEBUT ROKA

1. M. Solčanská: Aprílové dievča – Ikar	29
2. P. Tomašovič: Nič v krajine nikoho – Spolok sv. Vojtecha	20
3. Z. Šulajová: Džínsový denník – Slovenský spisovateľ	11
4. A. Lackovičová: Mój šupák Karol – Ikar	7
5. R. Sidor: Prvá kniha – OZ Slniečkovo	6

### VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar	65
2. Slovenský spisovateľ	53
3. Aspekt	21
4. Vydavateľstvo Slovart	20
5. Nebojsa	8

## ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2007

## KNIŽNÁ REVUE

1. Na knihu roka navrhujem:

(autor; názov, vydavateľstvo)

2. Za debut roka navrhujem:

(autor; názov, vydavateľstvo)

3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:

Meno a adresa odosielateľa: .....

(podpis)

Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2007 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2007. Uzávierka ankety je 15. marca 2008.

## BIBLIOGLOSSÁR

Robert van Gulik  
BÁSNIK A VRAŽDA  
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2007

Preklad Oľga Ruppeltdtová-Andrašová

Okresný sudca Ti zostal pár dní u svojho kolegu sudcu Lua v okrese Tin-chua, aby sa zúčastnil na Sviatku jesenného splnu a zoznámil sa s hosťami. Vybranú spoločnosť tvorili bývalý prezident Cisárskej akadémie Šao, dvorný básnik Čang, slávna poetka Jú-lan. Pred stretnutiami a slávnosťou mal však sudca Luo vyriešiť vraždu študenta Sunga a tanečnice Malý fénix. Sudca Ti aj teraz rýchlo zistil, že obe vraždy súvisia s generálom Mo, ktorého popravili za vlastizradu pred 20 rokmi. Z dávnych rokov sa mu podarilo „vydolovať“ údaje plné vášni a zrady – objavuje sa v nich miestny ľudový kult čiernych líšok. Námaha sa vyplatila: sudca Ti opäť všetkých prekvapil brilantným postupom, pri ktorom sa vrah odhalil sám.

Fern Michaelsová

HEJ, KOČKA!

Bratislava, Ikar 2007

Preklad Tamara Chovanová

Priatelka z detstva – Darby Lanová a Russ Gunn – ukončili štúdium na Tulanskej univerzite a vracajú sa do rodného mesta Baton Rouge. Tesne pred odchodom Russ ustanovil u právnik Darby za vykonávateľku závetu, v ktorom si neželal, aby po smrti darovali jeho orgány. O desať rokov Russ nečakane zahynul pri autonehode a Darby, ktorá bola práve v zahraničí, sa až po pohrebe dozvedela, že Russova nevlastná matka darovala jeho orgány na transplantáciu. Darby hľadá útechu u svojich tiet, ktoré ju vychovali a u Russovo staršieho brata Bena. Pátrajú po príčinách porušenia závetu a pokúšajú sa vnútorne vyrovnat so skutočnosťou, že časti Russových orgánov naďalej „žijú“ v iných ľuďoch. Neľahké obdobie zblíži Darby a Bena – ten zároveň opäť nachádza cestu k otcovi.

Jacqueline Wilsonová

V HLAVNEJ ÚLOHE TRACY BEAKEROVÁ

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007

Preklad Katarína Karovičová

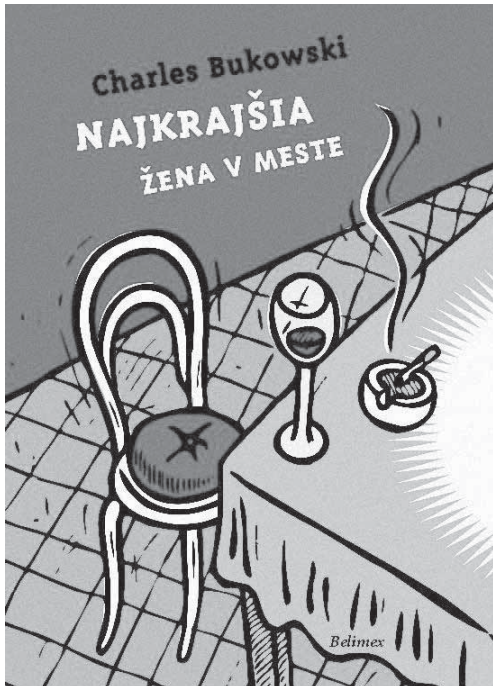
Nezbedná Tracy sa k nám opäť vracia vo voľnom pokračovaní kníh *Príbeh Tracy Beakerovej a Všade dobre, doma najlepšie*. Tracy býva v detskom domove, ktorý deti nazvali Smetiskom. Má síce mamu, tá je však hollywoodska hviezda a neustále nakrúca filmy – preto nemá čas na Tracy. Blížia sa Vianoce a Tracy sa pripravuje na veľkú udalosť. Má hrať hlavnú úlohu v školskej hre – mrzutého starca Scroogea z *Vianočnej koledy* Charlesa Dickensa. A najmä sa má na ňu prísť pozrieť krásna a úspešná mama a Tracy chce úlohu zahrať čo najlepšie. Ale Tracy je temperamentné dievča s bujnou fantáziou, čo v podstate znamená, že vymýšľa veci, ktoré dospelých znervózňujú a rozčuľujú. Preto jej hlavná úloha zaváňa hrozbou nebezpečenstva. Necháme sa prekvapiť...

-lč- -mgb-



## Vychádza

## Charles Bukowski: Najkrajšia žena v meste



Vydavateľstvo Belimex práve vydáva ďalšiu zbierku poviedok Charlesa Bukowského *Najkrajšia žena v meste* (roku 2005 vydalo zbierku *Príbehy obyčajného šialenstva*) v preklade osvedčeného Pavla Lukáča. Autor v nej opisuje svoje obľúbené témy – ženy, pitie a dostihy, ktoré tvoria podstatnú časť

zbierky, ale objavujú sa v nej aj naturalistické poviedky s násilnými témami. Jeho jazyk je na prvý pohľad možno vulgárny a realitu obnažuje na kosť, ale skrýva sa za ním hĺbka poznania človeka, s ktorým sa život ani múza nemaznali.

Cass bola najmladšia a najkrajšia z 5 sestier. Cass bola najkrajším dievčaťom v meste. Z 1/2 Indiánka s pružným a zvláštnym telom, hadím, ohnivým telom a takými istými očami. Cass bola planúci oheň. Bola džinom uväzneným v nádobe, ktorá ho neudržala. Jej vlasy boli čierne a dlhé a hodvábne a pohybovali sa a vírili rovnako ako jej telo. Bola buď veľmi veselá, alebo veľmi smutná. Cass nepoznala nijaké kompromisy. Podaktorí o nej hovorili, že je šialená. To hovorili tupci. Tupci Cass nerozumeli. Chlapi v nej jednoducho videli stroj na lásku a bolo im jedno, či je šialená, alebo nie. A Cass tancovala a flirtovala, bozkávala sa s nimi, ale až na jednu alebo dve výnimky, keď nadišiel čas vyspať sa s Cass, Cass sa akosi vytratila, unikala chlapom pomedzi prsty.

Sestry ju obviňovali, že svoju krásu zneužíva, že dosť nevyužíva svoj rozum, ale Cass mala aj rozum aj ducha; maľovala, tancovala, spievala, vyrábala veci z hlíny, a keď niekoho zranili na dušu alebo na tele, Cass s ním hlboko súcitila. Jednoducho, myslela inak; jednoducho, nemyslela prakticky. Sestry na ňu žiarlili, lebo im preberala chlapov a hnevali sa na ňu, lebo ich nevedela najlepšie upotrebiť. Mala vo zvyku správať sa milo k tým škaredším; takzvaní fešáci ju rozčuľovali: „Nijaké gule,“ hovorievala, „nijaká iskra. Spoliehajú sa na svoje dokonalé ušné laloky a krásne tvarované nozdry...“ Jej rozčúlenie hraničilo so šialenstvom.

Otec sa jej upil na smrť, matka utiekla a dievčatá opustila. Dostali sa k akejsi príbuznej, ktorá ich poslala do kláštora. Kláštor bol nešťastným miestom, pre Cass ešte väčšmi ako pre jej sestry. Sestry na Cass žiarlili a Cass sa s väčšinou z nich bójavala. Celú ľavú ruku mala pokrytú jazvami od britvy, keď sa pri dvoch takých bitkách bránila. Jazvu mala aj na ľavom líci, ale tá jej na krásu vôbec neuberala, skôr akoby ju zvýrazňovala.

Zoznámil som sa s ňou v krčme West End niekoľko dní potom, čo ju prepustili z kláštora. Ako najmladšiu zo sestier ju prepustili poslednú. Jednoducho vošla a prisadla si ku mne. Bol som asi najškaredší chlap v meste a práve to mohlo zohrať svoju úlohu.

„Dáš si niečo?“ opýtal som sa.

„Jasne, prečo nie?“

Náš rozhovor v ten večer nebol ničím zvláštnym, bolo to jednoducho o pocite, ktorý z Cass vyžaroval. Vybrala si mňa a hotovo. Bez nátlaku. Drinky jej chutili a dala si ich celú kopu. Nezдалo sa, že by bola plnoletá, ale aj tak ju obsluhovali. Asi mala sľahovanú občianku, čo ja viem. V každom prípade, vždy, keď sa vrátila zo záchodu a sadla si ku mne, cítil som poriadnu hrdoť. Nebola len najkrajšia v meste, ale aj jedna z najkrajších, aké som kedy videl. Chytil som ju okolo pása a raz som ju pobožkal.

„Myslíš, že som pekná?“ opýtala sa.

„Áno, to je jasné, ale nejde iba o to... nejde iba o to, ako vyzeráš...“

„Ludia mi stále vyčítajú, že som pekná. Naozaj si myslíš, že som pekná?“

„Pekná nie je to správne slovo, to by k tebe nebolo spravodlivé.“

Cass siahla do kabelky. Myslel som, že si chce vytiahnuť vreckovku. Vytiahla dlhú sponu do klobúka. Skôr, než som jej v tom stihol zabrániť, zabolila si tú dlhú sponu do nosa, bokom, tesne nad nosnými dierkami. Pociťoval som nevoľnosť a zdesenie.

Pozrela na mňa a zasmiala sa: „Ešte stále si myslíš, že som pekná? Čo povieš teraz, chlapče?“

Vytiahol som jej sponu z nosa a na krvácajúcu ranu som priložil vreckovku. Niekoľko ľudí, vrátane barmana, to všetko videlo. Podišiel k nám:

„Počúvaj,“ povedal Cass, „ešte raz sa nezmesť do kože a vypadneš odtiaľto. Na tvoje divadielko tu nikto nie je zvedavý.“

„Ale, pojeb sa!“ odvetila.

„Mal by si na ňu dať pozor,“ povedal mi barman.

„Už bude dobrá,“ odvetil som.

„Je to *môj* nos,“ povedala Cass, „so svojím nosom si môžem robiť, čo sa mi zachce.“

„Nemôžeš,“ povedal som, „bolí ma to.“

„Chceš povedať, že teba bolí, keď si do nosa bodnem špendlík?“

„Áno, presne tak. A myslím to vážne.“

„Dobre, už to neurobím. Usmej sa.“

Pobožkala ma s akýmsi úškrnom na tvári a pritlačila si vreckovku k nosu. Po záverečnej sme išli ku mne. Popíjal som pivo, sedeli sme a rozprávali sa. Vtedy som ju začal vnímať ako milú a starostlivú osobu. Prezradila sa, a ani o tom nevedela. Chvilami opäť sklzála tam, kde vládne divokosť a nezrozumiteľnosť. Schizáčka. Krásna a preduchovená *schizáčka*. Raz ju akiste nejaký chlap alebo niečo, nadobro zničí. Dúfal som, že to nebudem ja.

Keď sme vliezli do postele a ja som zhasol svetlo, Cass sa ma opýtala: „Kedy to chceš? Teraz alebo ráno?“

„Ráno,“ odvetil som a obrátil som sa k nej chrbtom.

Ráno som vstal, urobil som dve šálky kávy a jednu som jej priniesol do postele.

Zasmiala sa. „Si prvý chlap, ktorého poznám, čo to odmietol robiť v noci.“

„To je v poriadku,“ odvetil som, „nemusíme to robiť vôbec.“

„Nie, počkaj, mne sa teraz chce. Len sa trochu osviežim.“

Cass vošla do kúpeľne. O chvíľu sa vrátila a vyzerala nádherne, čierne vlasy sa jej ligotali, oči a pery sa jej ligotali, ona sa ligotala... Pokojne vystavovala svoje telo na obdiv ako nejakú dobrú vec. Vliezla pod perinu.

„No tak, milovník.“

Vnikol som do nej.

Bozkávala náruživú, ale nenáhlivo. Rukami som jej prechádzal po tele a vlasoch. Vyskočil som na ňu. Bola horúca a tesná. Pomaly som začal prirážať, chcel som, aby to trvalo večne. Jej oči hľadeli priamo do mojich.

„Ako sa voláš?“ opýtal som sa.

„Čo na tom, dopekla, záleží?“ opýtala sa.

Zasmial som sa a pokračoval som. Keď bolo po všetkom, obliekla sa a ja som ju zaviezol naspäť do tej krčmy, ale ťažko sa na ňu zabúdalo. Nepracoval som a spal som až do 2 popoludní, potom som vstal a prečítal som si noviny. Práve som bol vo vani, keď prišla s veľkým listom v ruke – bol to list alokázie.

„Vedela som, že budeš vo vani,“ povedala, „tak som ti priniesla niečo, čím si prikryješ tú vec, ty dieťa prírody.“

„Ako si vedela, že budem vo vani?“

„Tak.“

Cass takmer každý deň prichádzala, práve keď som bol vo vani. Časy boli rôzne, ale málokedy netrafila a vždy prišla s listom alokázie. Potom sme sa milovali.

Raz alebo dva razy mi večer zavolala, aby som za ňu prišiel zložiť kauciu do väzenia, lebo sa opila a pobila.

„Svinári,“ povedala, „zaplatia ti zopár rúnd a hneď si myslia, že ti môžu vliezť pod sukňu.“

„Keď si necháš zaplatiť rundu, koleduješ si o problémy.“

„Myslela som, že ich zaujímam ja, a nie iba moje telo.“

„Mňa zaujímaš aj ty, aj tvoje telo. Ale pochybujem, že väčšina chlapov v tebe vidí viac ako tvoje telo.“

Na 6 mesiacov som odišiel z mesta, trochu som sa flákal, potom som sa vrátil. Na Cass som ani na chvíľu nezabudol, ale pre čosi sme sa pohádali a aj tak som mal chuť trochu sa pohnúť a keď som sa vrátil, napadlo mi, že bude preč, ale keď som asi 30 minút sedel v krčme West End, vošla dnu a sadla si vedľa mňa.

„No, ty sviniar, vidím, že si sa vrátil.“

Objednal som jej drink. Potom som sa na ňu pozrel. Mala oblečené šaty s vysokým golierom. V takých som ju predtým nevidel. A pod obidvoma očami mala vrazené 2 špendlíky so sklenými hlavičkami. Zo špendlíkov vytrčali iba tie hlavičky, ale mala ich zapichnuté v tvári.

„Dopekla, ešte stále sa pokúšaš zohaviť, čo?“

„Nie, to je *móda*, ty blázon.“

„Tebe šibe.“

„Chýbal si mi,“ povedala.

„Máš niekoho iného?“

„Nie, nikoho iného nemám. Iba teba. Ale robím kurvu. Stojí to desať dolárov. Ale ty to máš zadarmo.“

„Vytiahni si tie špendlíky.“

„Nevytiahnem, je to móda.“

„Vôbec sa mi to nepáči.“

„Naozaj?“

„Áno, dopekla, naozaj.“

Cass si pomaly vytiahla špendlíky a vložila ich do kabelky.

„Prečo sa neustále usiluješ zničiť svoju krásu?“ opýtal som sa. „Prečo sa s ňou jednoducho nezmieriš?“

„Lebo si všetci myslia, že im nič iné nemôžem ponúknuť. Krása nie je nič, krásu nevydrží. Ani nevieš, aké máš šťastie, že si škaredý, lebo ak ťa ľudia majú radi, tak vieš, že je to pre niečo iné.“

„Fajn,“ povedal som, „tak ja mám šťastie.“

„Nemyslela som to tak, že si škaredý. To si len ľudia myslia, že si škaredý. Máš fascinujúcu tvár.“

„Vďaka.“

Dali sme si ďalší drink.

„Čo vlastne robíš?“ opýtala sa.

„Nič. Pri ničom nevydržím. Nič ma nebaví.“

„Ani mňa. Keby si bol žena, mohol by si robiť kurvu.“

„Nemyslím si, že by ma bavilo dostávať sa do takého tesného kontaktu s toľkými neznámymi. To je vyčerpávajúce.“

„To máš pravdu, je to vyčerpávajúce, všetko je vyčerpávajúce.“

Odišli sme spolu. Ľudia na ulici sa za Cass ešte stále obzerali. Ešte stále to bola krásna žena, vari ešte krajšia ako kedykoľvek predtým.

Dorazili sme ku mne, otvoril som fľašu vína a rozprávali sme sa. S Cass sme vždy ľahko nachádzali témy. Chvilu rozprávala a ja som počúval, potom som zasa rozprával ja. Náš rozhovor jednoducho nenútené plynul. Akoby sme spolu odhaľovali tajomstvá. Keď sme odhalili nejaké dobré, Cass sa zasmiala tým svojím smiechom – ako to vedela iba ona. Bolo to ako radosť z ohňa. Pri rozprávaní sme sa bozkávali a postupne sme sa k sebe približovali čoraz tesnejšie. Úplne nás to rozpálilo a rozhodli sme sa, že pôjdeme do postele. Vtedy si Cass vyzliekla šaty s vysokým golierom a ja som to zbadal – škaredú nepravidelnú jazvu na jej krku. Bola veľká a hrubá.

„Dopekla s tebou, ženská,“ povedal som z postele, „dopekla s tebou, čo si to urobila?“

„Raz večer som to skúsila s rozbitou fľašou. Už sa ti nepáčim? Ešte stále som pekná?“

Stiahol som ju na posteľ a pobožkal. Odtisla ma a zasmiala sa:

„Niektorí chlapi mi zaplatia tých desať dolárov a potom, keď sa vyzlečiem, tak to nechcú. Desať dolárov si nechám. Je to veľmi smiešne.“

„Hej,“ odvetil som, „normálne sa nemôžem prestať smiať... Cass, ty krava, mám ťa rád... prestaň sa ničiť; si tá najživšia žena, akú som kedy stretol.“

Znova sme sa bozkávali. Cass tíško plakala. Len som cítil jej slzy. Tie dlhé, čierne vlasy sa rozprestierali za mnou ako smútočná zástava. Spojili sme sa a pomaly, pochmúrne a nádherne sme sa milovali.

Ráno už bola Cass hore a pripravovala raňajky. Pôsobila úplne pokojne a šťastne. Spievala si. Zostal som v posteli a tešil som sa z jej šťastia. Napokon podišla ku mne a zatriasla mnou:

„Vstávaj, ty sviniar! Opláchni si ksicht a vtáka a poď sa hostiť!“

V ten deň som ju odviezol na pláž. Bol pracovný deň a ešte nebolo leto, takže všade bolo nádherne ľudoprázdno. Otrhaní vandráci vspávali na trávniku nad pieskovým pásom. Iní sedeli na kamenných lavičkách a delili sa o jedinu fľašu. Okolo poletovali čajky, lahostajné a predsa rozrušené. Sedemdesiat-, osemdesiatročné starený sedeli na lavičkách a diskutovali o predaji nehnutelnosti, ktoré im zanechali manželia, ktorých už dávno zabilo tempo a nezmyselnosť prežitia. Napriek všetkému v ovzduší vládol mier a my sme sa prechádzali, natiahli sme sa na trávnik a veľa sme toho nenahovorili. Jednoducho nás bavilo byť spolu. Kúpil som dva sendviče, nejaké lupienky a niečo na pitie, sedeli sme na piesku a najedli sme sa. Potom som Cass objal a asi hodinu sme si pospali. Bolo to ešte lepšie ako súlož. Bolo v tom akési spoločné splynutie bez napätia. Keď sme sa zobudili, odviezli sme sa naspäť ku mne a ja som uvaril večeru. Po večeri som navrhol Cass, aby sme začali bývať spolu. Dlho váhala, hľadela na mňa a potom pomaly povedala: „Nie.“ Odviezol som ju napäť do krčmy, kúpil som jej pohárik a nechal som ju tam. Na druhý deň som začal pracovať ako balič v jednej továrni a celý zvyšok týždňa som chodil do práce. Bol som priveľmi unavený na to, aby som sa kade-tade flákal, ale v piatok večer som predsa len zašiel do krčmy West End. Sadol som si a čakal som na Cass. Hodiny ubiehali. Keď som už bol poriadne opitý, výčapník mi povedal:

„To s vašou priateľkou ma mrzí.“

„Čo sa stalo?“

„Prepáčte. Vy ste to nepočuli?“

„Nie.“

„Samovražda. Včera ju pochovali.“

„Pochovali?“ opýtal som sa. Mal som pocit, že sa každú chvíľu objaví vo dverách. Ako mohla byť mŕtva?

„Jej sestry ju pochovali?“

„Samovražda? Nepovedali by ste mi, ako?“

„Podrezala si krk.“

„Chápem. Ešte mi nalejte.“

Pil som až do záverečnej. Cass, najkrajšia z 5 sestier, najkrajšia v meste. Podarilo sa mi dostať domov a neustále mi chodilo po rozume, že som mal *trvať* na tom, aby zostala u mňa a nie sa zmieriť s tým jej „nie.“ Všetko naznačovalo, že jej na tom záležalo. To len ja som bol priveľmi rýchly, lenivý, ľahkovážny. Zaslúžil som si zomrieť rovnako ako ona. Bol som pes. Nie, prečo obviňovať psy? Vstal som, našiel som fľašu vína a poriadne som si z nej uhol. Cass, najkrajšie dievča v meste, mala 20 a bola mŕtva.

Vonku ktosi zatrubil na klaksón. Boli hlasné a neodbytné. Položil som fľašku a zreval: „DOPEKLA S TĚBOU, TY HOVÁDO, DRŽ HUBU!“

Noc sa ku mne prikrádala a ja som s tým nič nezmohol.



## Pohľady za realitu

Fantázia 2007, Šaľa, Mgr. Ivan Alakša – FANTÁZIA 2007. Editor Ivan Pullman

Úvod vydavateľa, desať poviedok (päť finálových, päť poviedok z hornej časti súťažného peletónu) a esej nájdeme v knižke, ktorá je výstupom piateho ročníka Ceny Fantázie. Pretože som presvedčený, že prózy majú mať a majú cenu bez ohľadu na konkrétne umiestnenie, zmienim sa o nich predtým, než sa väčšmi dotknem samotnej súťaže.

Najprv žánrové hladisko. Šesť poviedok vedecko-fantastických, tri fantasy príbehy, jeden hororovo ladený kúsok. Tematicky dominuje záujem o alternatívy budúcnosti, ktorá sa prelína s prítomnosťou. Atmosféra je zväčša ponurá.

*Dúha pre Jesteru* od autorky Brynn Absolon ponúka drsnú víziu katastrofického sveta rozvráteného vojnovým konfliktom. Mrazivé, veľmi pôsobivé, trocha rušivo však vyznieva rozprávač príbehu: chvíľu autorský a chvíľu personálny. *Elipsis* Juraja Draxlera vystríha pred nadmerným ovplyvňovaním technológiami. Z hľadiska atmosféry či pointy autor neponúka nič objavné, poviedok – výstrah ponúka vedecká fantastika mnoho. Možné ťažisko textu zrejme spočíva v technologickom pozadí... *Obracanie na popol* Viktórie Laurent-Skrabalovej predvzda ďalšiu z neutesených budúcností, lahôdkou sú v nej myšie chovstíky. *Posun krátkych okamihov* Moniky Michalovej si zasa berie na mušku génové inžinierstvo. Martin Kochlica textom *Druh komunikácie* oprávnené zaujal jedného z porotcov, Roberta Pilcha, vydavateľa českej fantastiky, ktorý, podobne ako ja, oceňuje hutnosť jazyka a uveriteľné prostredie dynamickej poviedky v štýle cyberpunku. Už pomerne skúsený autor Daniel Klimek nás ako jediný s poviedkou *Potomkovia mŕtvej planéty* postaví zoči-voči príšelim. Netriviálny príbeh zaujme i náročných čitateľov. *Na polceste k zatrateniu* Adama Valenčíka prináša horor založený na živej atmosfére bez kriklavých rekvizít či scén.

Zaujímavosť spracované je prelínanie fantastického a reál-



neho sveta v texte *Čierny les* Moniky Sjekelovej. V príbehu možno častejšie skôr tušíme, než vieme, v každom prípade spôsob spracovania autorky bol oprávnené odmenený Cenou Bibliotéky.

Miloš Ferko v poviedke *Neodhaliť tvár* ukazuje Sibír, v ktorej nevyhynuli mamuty a Lucia Droppová vo víťaznej próze ročníka pod názvom *Ako orol* po svojom spracúva príbeh o Jurajovi Jánošíkovi. Nesporne dejovo silný text o slovenskom zbojníkovi trpí archaizovanou štylizáciou jazyka postáv.

Piaty ročník súťaže Cena Fantázie, ako aj predošlé, prebiehal v dvoch kolách. V prvom kole 59 poviedok hodnotila a päťicu finálových poviedok vybrala porota v zložení: Štefan Huslica (poviedkar, víťaz súťaže Cena Gustáva Reussa, autor knihy *Niekedy*), Robert Pilch (majiteľ českého vydavateľstva Brokilon, cielene vydáva aj prózy slovenských autorov Juraja Červenáka, Dušana Fabiana, či naposledy antológiu *To najlepšie z Fantázie*), Imrich Rešeta (redaktor kultúrnej rubriky týždenníka *Žurnál*) a Slavomír Tužinský (manažér veľtrhu Bibliotéka). V druhom kole hodnotenie prevzali čitatelia na internetovej stránke [www.fantazia.sk](http://www.fantazia.sk).

Zborník v nadväznosti na tradíciu *Krutohlava*, s finálovými textami Ceny Gustáva Reussa, prináša i nebeletristický príspevok Miloša Ferka o poviedkach uverejnených v časopise *Fantázia* počas desiatich rokov jej existencie. Slovenská fantastika ukázala týmto zborníkom pomerne pestrú paletu podôb. Ako prirodzená súčasť slovenskej literatúry udržiava kontinuitu. Pri čítaní je zjavné, že pohľad za realitu nie je pohľadom mimo a fantastická poviedka nemusí byť len textom oddychovým, ale i problematizujúcim. Uvidíme, čo prinesie nasledujúci ročník súťaže – jeho propozície sú na zadných stránkach zborníka.

František Litecký

## Moc je rodu ženského

Leopold Moravčík: *Ženy, ktoré menili svet*, Bratislava, Regent 2007

Čítať o slávnych ženách je isto zaujímavejšie než o slávnych mužoch – o tých jestvujú stovky kníh. Navyše, ak tieto ženy svojou priateľstvom sfa holičie krky ovládajú hlavy pomazané, potom ide o čítanie ešte interesantnejšie.

Skúsený publicista a autor literatúry faktu (*Čína na dlhom pochode*, *Lži, ktoré menili svet*) Leopold Moravčík v tucte kapitol predstavuje: slávne ženy čínskej dynastie Tchang – predovšetkým krásku a cisárovu milenkú Jang Kuej-fej; favoritky francúzskeho kráľa Ludovíta XIV. – najmä dvornú dámu de Montespan; hviezdne hodiny pôvodne meštiačky, neskôr markízy de Pompadour po boku Ludovíta XV.; Napoleonovho anjela šťasteny – cisárovnú Jozefínu; skutočný príbeh Evity Perónovej; ďalej štyri osudové ženy juhoslovanského prezidenta Tita; juhovietnamskú prvú dámu – madame Nhu; Ťiang Čching, manželku Mao Ce-tunga; známu indonézske majiteľku tisícov párov topánok a zároveň pani prezidentovú – Imeldu Marcosovú a nakoniec ambiciózne manželky amerických prezidentov Ronalda Reagana a Billa Clintona, ako aj posledného sovietskeho šéfa Michaila Gorbačova.

Autor z koláča vyberal skutočné hrozienka, pochopiteľne, informácie nie sú nijako prevratné, ale dokázal ich trpezlivo vyhľadať a šikovne skompilovať do pútavých celkov. Čítajúc dejiny z tejto menej viditeľnej stránky sa ukazuje, že za pádmi dynastií, za vojnami a občas aj za mierovými plánmi často nestáli iba muži... Z hľadiska rovnosti využitých príležitostí je to asi v poriadku, horkejšie je však poznanie, že v krajších polovičkách ľudstva sa nezriedka skrýva krutosť, krvilačnosť, bezohľadnosť, cynickosť, slávybažnosť... Takéto iné vnímanie dejín nám pripomenie, že nič a nikoho neslobodno vnímať jednofarebne, jednoosobovo. Panovník, prezident či kráľ sú síce vrcholmi mocenskej pyramídy, ale tá by nikdy nestála, keby ju mali budovať sami.

Luboš Svetoň

## Polstoročie s ochotníkmi

Ján Solovič: *Moje radosti*, Bratislava, Štúdio humoru a satiry 2007

V edícii *Návraty* vychádzajú spomienky popredného dramatika Jána Soloviča na spoluprácu s ochotníckymi divadlami a ochotníkmi, nadšencami od tých najmenších dediniek, mesteciek až po rôzne mestá po celom Slovensku. Sú to osobné reminiscencie na najkrajšie okamihy a stretnutia s ochotníkmi, ktorí odohrali stovky predstavení zo Solovičovej dramatickej tvorby od roku 1956 až do roku 2006.

Pohľad na polstoročnú spoluprácu s amatérskymi divadelníkmi pramení v autorovej dokumentácii. Materiál usporiadal do osemnástich kapitol, ktoré nesú názvy jeho divadelných hier. Knižka začína rokom 1956 hrou *Posledná hrnavica* – odvtedy datuje Solovič svoj úzky kontakt s ochotníckou scénou. Osudy hier, veselé i smutnejšie príbehy či neprijemnosti s uvedením hier na javiskách ochotníckych divadiel, nájdeme v každej kapitole (*Polnoc bude o päť minút*, *Súhvezdie draka*, *Kar na konci roku*, *Strašne ošemetná situácia*, *Žobrácke dobrodružstvo*, *Meridián*,

*Strieborný jaguár*, *Zlatý dážď*, *Pozor na anjelov*, *Kráľovná noci v kamennom mori*, *Právo na omyl*, *Peter a Pavel*, *Príliš odvážny projekt*, *Zvedavý rytier a krásna panna*, *Krvavý trón*, *Divožienky*) a končí vydaním hry *Maharadža z Royalu*.

Kapitoly dopĺňajú dobové fotografie, podakovania autorovi či kresby. Spomienky spestrila ukážka zo seriálu *Fanatic*, hodnotiace slová divadelných kritikov Antona Kreta a Milana Poláka. Solovičove *Polstoročie s ochotníkmi* nie sú len spomienky, ale zároveň presvedčivý a triezvy dokument.

Ján Solovič ochotníkov počas rokov tvorivej spolupráce dobre spoznal – vysoko si ich cenil, čo potvrdil aj v televíznom seriáli *Fanatic*, ktorý síce nakrútili, ale neodvysielali. Téma divadelných ochotníkov na Slovensku je naďalej otvorená, treba ju však viac dostať do spoločenského a kultúrneho povedomia.

Lýdia Čelková

## CITUJEME ...

„A je po novoročnej eufórii. Cítim sa unavený a otrávený. To bude z tých novoročných blahoželaní, esemesiek, navrávam si, hoci od polnoci som sa na mobil ani nepozrel. No pravda, samé odkazy: *Nech každý deň v roku je naplnený dobrým zdravím, pokojom, láskou, potešením z dobrých skutkov, radosťou zo života a novými nádejami*. Jozef – Zaujec,

finančný riaditeľ, ktorý aspoň v sviatočnom čase nehovorí o peniazoch, veď sa o nich navrávi nakoniec až-až počas celého roka... Prijaté správy, vymazať všetky správy zo zložky... – Prijaté? Áno. Rušia sa správy. Správy vymazané. Spať, ešte spať!“

Miro Bielik: *Skutočnosť*. Benátsky diptych I., Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2007

## Bystro, vtipne, elegantne

Milan Lasica: *Bodka* (Fejtóny 2003 – 2006), Bratislava, Forza Music 2007

Pred bodku sa zmesť všetko a kniha Milana Lasicu ukazuje, že aj do nej: bystré pozorovanie, suchý humor, ležérna irónia i sebaíronia, poznanie, že všetko tu už bolo, ale všetko je zároveň aj čímsi nové. Fejtóny Milana Lasicu sme mali možnosť čítať v týždenníku Domino fórum a v časopise *Týždeň*, a ako sa uvádza v edičnej poznámke, nadväzujú na knihu *Spoza dverí* (2003).

Treba poznamenať, že už sme si zvykli na Lasicovo inteligentné písanie, na jeho schopnosť vidieť celok v detaile a spozorovať aj každú detail celku, na spôsob, akým vníma a používa slovo – a od toho by sa dalo odraziť. Pre Lasicu sú slová čímsi ako živými sprievodcami životom, ak nájde nejaké staré, neošúchané, rokmi zasunuté slovo, netají sa radosťou či prinajmenej tichým úsmevom: aj takéto my máme. Vie pracovať so slovenčinou ako málokto, čo sa, prirodzene, väčšmi odráža v jeho piesňových textoch, no ani pri fejtónovom písaní nezaprie v sebe majstra, ktorý cíti eleganciu i vibrácie každého slova a ktorému viac ako komukoľvek inému záleží na tom, ako ich zapracuje do vetného celku.

Lasicove témy sú z každodenného života, politiky, nájdú sa aj dni, v ktorých úprimne priznáva,

že nevie, o čom pisať, ale aj tak

vznikne lahučký, myšlienkovito presne dotvorený text. Pravda, „vynútená“ pravidelnosť písania pre noviny aj v jeho prípade spôsobuje, že niektoré texty sú ešte vydarenejšie ako tie ostatné, ale asi tak to pozorný čitateľ aj vníma (a sú mnohí, ktorí začínajú čítať časopis *Týždeň* od konca práve kvôli nemu).

Milan Lasica sa netají svojimi názormi ani – povedzme – politickými preferenciami, čitateľ uňho vždy vie, na čom je, a predsa ho ešte prekvapí, pobaví, niekedy zarazí. Jeho vecný štýl iste v sebe nezahŕňa nič kvetnaté, akoby romantické, vznešené, tomu sa autor programovo a úspešne vyhýba. „*Sú to fejtóny o našich ilúziách, ktoré si medzi Dunajom a Tatrami znova a znova živíme a zdôvodňujeme*. A strážime – ako oko o hlave,“ píše v malej záverečnej poznámke Tomáš Janovic.

Čítať Lasicove fejtóny môže byť aj poučné, aj zábavné, aj inšpiratívne, pre každého, čo si vyberie. A v tom je tiež výrazný vklad autora, ktorého aj takto spoznáваме, a spoznáваме tým aj jeho priateľov, divákov z jeho divadla, skrátka ľudí, ktorí ho čímsi zaujali, upúťali. Lasica vie rozprávať, vie rozvinúť príbeh, má zmysel pre pointu, teda možno iným slovom pre tú dôležitú bodku za vetou.

Viera Prokešová

## Knižné menu VII.

Už je to tak, priatelia, knižní ochutnávači, someliéri či hladoši. Občas je menu výživné, občas ako z vývarovne a niekedy našinec nepovie ani tak, ani onak, veriac spolu so strýcom zo Záhoria, že na jeho slová „dónde“. Aj teraz je menu prapodivne pestré ako trhovisko na Miletičovej. Pretrite si príbor, prípadne okuliare hodvábnou šatôčkou a dobrú chuť!

**Predjedlo:**

**Mary Hooperová: Búrlivá noc na farme**, Bratislava, Mladé letá 2007

Ako ste podľa názvu chodu určite vydedukovali, začneme (takmer) rustikálne. Čo pozornejší už podľa vydavateľstva postrehli, že zrejme nepôjde o búrlivú noc švárneho kočiša a nežnej chýznej kdesi v senníku. A skutočne. Predjedlo je určené pre chýzpubertálne dievčence s prudkým vzťahom k domácomu zvieratstvu. Tým nemyslím škrečka či andulku, ale koníkov, prasiatka či jalovičku s býčkom. Jednoduchočké príbežtok plný zdrobnelínok môžete podávať na slame či na sečke (samozrejme z hypermarketu).

**Polievka:**

**Juraj Kuniak: Cor Cordi, Tajov**, Vydavateľstvo Skalná ruža 2007

Dnešná polievka bude ochutená tymianom a myrhou, čo poukazuje na jej duchovný charakter. Epištolarne knihy poézie skrývajú mnohé riziká. Prinajmenšom sacharín pátosu a podravku pseudofilozofie. Nadto, ak je zbierka, ako v tomto prípade, venovaná Milanovi Rúfusovi. Avšak bol som milo prekvapený. Celková rovnováha medzi gestom a civilnosťou, nehraná úprimnosť. Kniha je slovensko-anglická (vydaná v spolupráci s SC PEN) a nájdete v nej aj takéto veršový prešmak: „*Najnovšie podoby zla / sú pestované / a vyšlachtené odrody...*“

**Hlavné jedlo:**

**Martin Cieľ: Pohyblivé obrázky**, Levice, K. K. Bagala – LCA 2006

Pokiaľ okrem knižných pochutín holdujete aj filmovým hostinám, tak tento hlavný chod vás zasýti. Najmä faktografiou a invenčným pohľadom na umenie mihajúcich sa obrázkov. (Klebety o hercoch autor s prehľadom prenechal bulváru.) *Film a divadlo a výtvarné umenie*, *Filmový žánér* či *Filmový divák, sen a hra* – tu sú niektoré názvy kapitol vo forme umenovedných esejí, ktoré vás zrejme primusia k zamysleniu sa. Na poli „kunsthistorie“ skutočne hutná vára.

**Dezert:**

**Viktor Pelevin: Relics**, Bratislava, Vydavateľstvo SSS 2007. Preklad Miloš Ferko

Zabudnite na muchotrávky, durman či vranie oko štvorlisté. Máte chuť na skutočne halucinačnú prózu (aj so šamankou ako dôležitou postavou), a to všetko pripravené na ruský spôsob? Nech sa páci. Posuny v čase a priestore, postmoderné úlety a... kostrbatý preklad. A oživovanie mŕtvych? Dovolím si zacitovať: „*Nemecké telo má zhruba takú cenu, ako živý černocho z Zimbabwe...*“

Vybral a uvaril: Maroš M. Bančej



# Knihy v predaji

## 0 VŠEOBECNOSTI

### 03 Encyklopédie. Všeobecné slovníky

**Prvá detská encyklopédia.** Z angl. orig. prel. Jana Brožíková Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 256 s. Viaz. Encyklopédia s množstvom ilustrácií koncipovaná po dvojstranách – je rozdelená do šiestich tematických celkov: Zem a vesmír, Veda, Ludské telo, Živočích, Dávno-pradávn, Lúdia a miesta. ISBN 978-80-8085-225-2

### 09 Diela pozoruhodné ilustráciami. Reprodukčná technika

**SLÍVA, Jiří**  
**Jam session**  
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 111 s. Viaz. Kniha vtipných obrázkov, ktoré motivovala hudba. ISBN 978-80-7391-016-7

## 1 FILOZOFIA

### 10 Filozofia

**ONDREJKOVIČ, Peter**  
**Úvod do metodológie spoločensko-vedného výskumu**  
Bratislava, Veda 2007. 1. vyd. 245 s. Brož. Metodológia výskumu. ISBN 978-80-224-0970-4

### 13 Okultné vedy. Parapsychológia. Tajné spoločnosti

**ČEMICKÁ, Katarína**  
**Horoskop 2008**  
Bratislava, Vl. nákl. 2007. 1. vyd. 40 s. Brož. Horoskop podľa znamení. ISBN 978-80-969205-6-1

**Duchovná numerológia podľa Lívie Košice, LÍVIA ROYALE** 2007. 1. vyd. 217 s. Brož. Výklad numerológie. ISBN 978-80-969786-0-1

**Kosmická energie hojnosti.** Z rus. orig. prel. do češtiny J. Hrkčová Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 163 s. Brož. Psychotechniky a cvičenia. ISBN 80-89227-87-7

## 2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

### 20 Kresťanské náboženstvá

**Dvesto rokov banskobystrického Kňazského seminára v Banskej Bystrici**  
Banská Bystrica, Kňazský seminár sv. Františka Xaverského 2007. 1. vyd. 155 s. Viaz. Jubilejná publikácia k dvestoročnici seminára. ISBN 978-80-88937-28-9

**ELDREDGE, John**  
**Cesta túžby. Hľadanie vysnívaného sveta.** Z angl. orig. prel. P. Petřík Bratislava, Redemptoristi – Slovo medzi nami 2007. 1. vyd. 218 s. Brož. Tajomstvá a dilemy túžby. ISBN 978-80-969600-6-4

**ELDREDGE, John**  
**Divoký vsrdci.** Z angl. orig. prel. P. Marton Bratislava, Redemptoristi – Slovo medzi nami 2007. 1. vyd. 204 s. Viaz. Autor sugestívnym spôsobom ozrejmjuje divokosť duše muža – súčasného kresťana stvoreného na obraz vášnivého Boha. ISBN 978-80-969600-7-1

**FAGGIONI, Maurizio Pietro**  
**Život v našich rukách.** Z tal. orig. prel. M. Koleják Spišské Podhradie, Kňazský seminár sv. Františka Xaverského 2007. 1. vyd. 331 s. Brož. Manuál teologickej bioetiky. ISBN 978-80-89170-25-8

**CHOVANEC, Marián**  
**Graciológia**  
Nitra, Kňazský seminár sv. Gorazda 2007. 1. vyd. 110 s. Brož. Výklad Božej milosti. ISBN 978-80-969787-0-0

**KOZÁK, Jozef**  
**Týždeň čo týždeň**  
Humenné, Vihorlat Press 2007. 1. vyd. 87 s. Brož. Kniha zamyslení a úvah kaplána J. Kozáka. ISBN 978-80-969798-5-1

## 3 SPOLOČENSKÉ VEDY

### 33 Ekonomika

**KARPIŠ, Juraj – ĎURANA, Radovan – ĎURANA, Richard**  
**Zdravý zisk**  
Bratislava, INESS 2007. 1. vyd. 77 s. Brož. Zisk a zdravotníctvo na Slovensku. ISBN 978-80-969765-0-8

### 34 Právo. Legislatíva

**IVOR, Jaroslav – ZÁHORA, Jozef**  
**Trestné právo hmotné v otázkach a odpovediach**  
Bratislava, IURA EDITION 2007. 1. vyd. Nestr. Voľné listy 413 otázok na lístkoch s odpoveďami na zadnej strane lístka-otázky. ISBN 978-80-8078-147-7

**IVOR, Jaroslav – ZÁHORA, Jozef**  
**Trestné právo procesné v otázkach a odpovediach**  
Bratislava, IURA EDITION 2007. 1. vyd. Nestr. Voľné listy 413 otázok na lístkoch, ktoré obsahujú na zadnej strane lístka-otázky správnu odpoveď. ISBN 978-80-8078-146-0

**Nová úprava autorských a priemyselných práv**  
Bratislava, Epos 2007. B. vyd. 430 s. Brož. Príručka. ISBN 978-80-8057-722-3

**Výkon prác a odmeňovanie vo verejnom záujme s katalógmi pracovných činností a súvisiacimi predpismi**  
Bratislava, Epos 2007. B. vyd. 223 s. Brož. Príručka. ISBN 978-80-8057-716-2

**Živnostenské právo a právo ochrany spotrebiteľa**  
Bratislava, Epos 2007. B. vyd. 255 s. Brož. Zákon s vykonávacími predpismi. ISBN 978-80-8057-729-2

### 37 Pedagogika. Školstvo. Veda

**BOZP pre riaditeľov škôl a školských zariadení**  
Bratislava, Raabe Slovensko 2007. 1. vyd. 124 s. Brož. Praktická príručka. ISBN 978-80-89182-20-6

**Informácia o štúdiu – akad. rok 2007 – 2008 – Fakulta zdravotníctva KU**  
Ružomberok, Katolícka univerzita v Ružomberku 2007. 1. vyd. 71 s. Brož. Príručka o štúdiu. ISBN 978-80-8084-207-9

**Informácie o Katolíckej univerzite v Ružomberku.** Zost. L. Stanček a M. Labašková Ružomberok, Katolícka univerzita v Ružomberku 2007. 1. vyd. 63 s. Brož. Príručka na školský rok 2007/2008. ISBN 978-80-8084-218-5

**Informácie o štúdiu na akad. rok 2007/2008.** Zost. D. Valentovičová, K. Janečková Trnava, Univerzita sv. Cyrila a Metoda 2007. 1. vyd. 236 s. Brož. Príručka Fakulty prírodných vied UCM. ISBN 978-80-89220-67-0

**KOLLÁROVÁ, Emília**  
**Pred štartom na vysokú školu**  
Bratislava, Infopress, vydavateľské a konzultačné služby 2007. 17. vyd. 240 s. Brož. Zoznam a charakteristika vysokých škôl v akademickom roku 2008/2009. ISBN 978-80-85402-87-2

**Sprevodca štúdiom – akademický rok 2007/2008.** Zost. H. Kramáreková Nitra, Univerzita Konštantína Filozofa 2007. 1. vyd. 217 s. Brož. Príručka pre vysokoškolákov. ISBN 978-80-8094-155-0

**Študijná príručka. Celouniverzitný študijný program na šk. r. 2007 – 2008**  
Zvolen, Technická univerzita 2007. 1. vyd. 73 s. Brož. Všeobecné informácie. ISBN 978-80-228-1777-6

**Študijná príručka II. Drevárskej fakulty TU vo Zvolene na akademický rok 2007/2008**  
Zvolen, Technická univerzita 2007. 1. vyd. 133 s. Brož. Príručka. ISBN 978-80-228-1775-2

**Študijná príručka 2007 – 08 – Fakulta ekonomiky a manažmentu SPU.** Zost. P. Bielik, J. Felixová Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2007. 4. uprav. vyd. 92 s. Brož. Príručka. ISBN 978-80-8069-907-9

**Študijná príručka 2007 – 08 – Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja SPU**  
Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2007. 4. uprav. vyd. 84 s. Brož. Príručka. ISBN 978-80-8069-906-2

### 391 Učebnice

**Daňovníctvo. Daňová teória a politika**  
Bratislava, IURA EDITION 2007. 1. vyd. 88 s. Viaz. Praktikum. ISBN 978-80-8078-162-0

## 4 JAZYK. JAZYKOVEDA

### 41 Cudzí jazyky

**Hallo, da bin ich! 3**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. B. vyd. 68 s. Brož. Pracovný zošit k učebnici pre ZŠ. ISBN 978-80-7158-787-3

**Hallo, da sind wir! 4**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. B. vyd. 80 s. Brož. Pracovný zošit. ISBN 978-80-7158-810-8

**Hallo 5**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. 1. vyd. 144 s. Brož. Moderná učebnica nemčiny. ISBN 978-80-7158-806-1

### 42 Slovníky

**SIMA, František – CHRENKOVÁ, Edita – KAZIMÍROVÁ, Mária**  
**Slovensko-maďarský / maďarsko-slovenský vreckový slovník**  
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 4. vyd. 468 s. Viaz. Vreckový prekladový slovník, doplnený krátkym prehľadom gramatiky a konverzačnými zvratmi. ISBN 978-80-10-01251-0

### 49 Učebnice

**HIRSCHNEROVÁ, Zuzana – SEDLÁKOVÁ, Marianna – KESSELOVÁ, Jana**  
**Slovenský jazyk**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. 1. vyd. 108 s. Brož. Metodická príručka pre 3. ročník ZŠ. ISBN 978-80-7158-771-2

**KRAJČOVIČOVÁ, Jarmila – CALTIKOVÁ, Milada**  
**Slovenský jazyk 7**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. B. vyd. 64 s. Brož. Zbierka úloha a cvičení. ISBN 978-80-7158-796-5

**KRAJČOVIČOVÁ, Jarmila – CALTIKOVÁ, Milada – KESSELOVÁ, Jana**  
**Slovenský jazyk 8**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. 1. vyd. 72 s. Brož. Zbierka úloh a cvičení. ISBN 978-80-7158-684-5

**KRAJČOVIČOVÁ, Jarmila – CALTIKOVÁ, Milada – ŽIGOVÁ, Lucia**  
**Slovenský jazyk 7**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. B. vyd. 128 s. Brož. Učebnica. ISBN 978-80-7158-795-8

**KRAJČOVIČOVÁ, Jarmila – CALTIKOVÁ, Milada – ŽIGOVÁ, Lucia**  
**Slovenský jazyk 6**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. B. vyd. 48 s. Brož. Zbierka úloh a cvičení. ISBN 978-80-7158-805-4

**LAPITKA, Marián**  
**Didaktické testy zo slovenského jazyka**  
Bratislava, Metodicko-pedagogické centrum Bratislava 2007. 1. vyd. 62 s. Brož. Metodický materiál. ISBN 978-80-7164-432-3

**PÍŠOVÁ, Janka**  
**Pravidlá slovenského pravopisu v školskej praxi**  
Bratislava, Metodicko-pedagogické centrum Bratislava 2007. 1. vyd. 94 s. Brož. Príručka pre učiteľov ZŠ a SŠ. ISBN 978-80-7164-431-6

**Slovenský jazyk pre 1. ročník SŠ**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. 1. vyd. 64 s. Brož. Cvičebnica. ISBN 978-80-7158-606-7

**Slovenský jazyk pre 2. ročník SŠ**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. 1. vyd. 96 s. Brož. Učebnica. ISBN 978-80-7158-815-3

**ŠTEFEKOVÁ, Kamila – CULKOVÁ, Romana**  
**Metodické poznámky k šlabikáru, písmenkám a čítanke pre 1. ročník ZŠ**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. 1. vyd. 144 s. Brož. Metodika. ISBN 978-80-7158-784-2

**VIRGOVIČOVÁ, Lýdia – VIRGOVIČOVÁ, Zuzana**  
**Metodické poznámky k šlabikáru, čítanke a písmenkám pre 1. ročník ZŠ**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. 1. vyd. 192 s. Brož. Metodika. ISBN 978-80-7158-768-2

## 5 EXAKTNÉ VEDY

### 57 Botanika. Zoológia

**MASH, Robert**  
**Ako chovať dinosaury.** Z angl. orig. prel. Radim Labuda Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 96 s. Viaz. Vtipne spracované fakty o niekoľkých druhoch dinosaurov pre mládež – kniha má populárno-vedecký charakter. ISBN 978-80-8085-253-5

## 6 APLIKOVANÉ VEDY

### 611 Populárna medicína

**BREUSS, Rudolf**  
**Liečenie rakoviny, leukémie a iných chorôb prírodnými prostriedkami.** Z nem. orig. prel. H. Lerchová a E. Jassingerová Bratislava, Kalligram 2007. 1. vyd. 132 s. Brož. Praktická príručka. ISBN 978-80-7149-957-2

**HROBAT, Breda – POLJANŠEK, Mojca**  
**90-denní rozlišovací diéta.** Zo slovin. orig. prel. do češtiny A. Petrželková Bratislava, Vydavateľstvo Trysk 2007. 2. vyd. 91 s. Brož. Diéta so zmenou metabolizmu. ISBN 978-80-969690-2-9

**631 Lesníctvo. Poľnohospodárstvo. Poľovníctvo. Rybárstvo. Domáce zvieratá**

**MIKUŠ, Miloš – PRUŽINEC, Peter**  
**O víne**  
B. m., Bonus 2007. 1. vyd. 136 s. Viaz. Charakteristika vinohradníckych oblastí, výroba vína, bludy i múdrosti o víne. ISBN 978-80-969733-1-6

### 64 Praktický život

**KOLLÁROVÁ, Lucia**  
**O mindrákoch a kráse... s úsmevom aj vážne**  
Bratislava, Infopress, vydavateľské a konzultačné služby 2007. 1. vyd. 131 s. Viaz. Cesta od škaredého káčatka k mladej žene – zbierka postrehov, zážitkov autorok, veselých i smutných obrázkov zo života. ISBN 978-80-85402-86-5

### 65 Kuchyňa. Potravinárstvo

**Kráľovské recepty**  
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 31 s. Viaz. Zbierka receptov s využitím kvalitného helmelínu značky Kráľ sýrů. ISBN 978-80-8085-456-0

**Štýlové párty.** Z nem. orig. prel. Ludmila Strukelyová Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 160 s. Viaz. Praktická publikácia o príprave párty od pozvánok po recepty. ISBN 978-80-551-1462-0

### 66 Dekorácia. Záhradníctvo. Majstrovanie. Hobby

**BLACKBURN, Ken – LAMMERS, Jeff**  
**Papierové lietadlá.** Z angl. orig. prel. Katarína Škovierová Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 64 s. + príloha. Brož. Kniha obsahuje textovú časť o aerodynamike a o postupoch pri skladaní papierových modelov a prílohu so 60 farebnými lietadlami na poskladanie – knihu napísal a zostavil držiteľ svetového rekordu v časovej dĺžke letu papierového lietadla. ISBN 978-80-8085-318-1

### 691 Učebnice

**KOCHANOVÁ, Veronika**  
**Koordinácia a príprava maturitnej skúšky v programe aScAgenda**  
Bratislava, Raabe Slovensko 2007. 1. vyd. 100 s. Brož.



## Anotácie

Sprievodca maturitou.  
ISBN 978-80-89182-18-3

STANKOVIČOVÁ, Iveta – VOJTKOVÁ, Mária

**Viacrozmerné štatistické metódy s aplikáciami**  
Bratislava, IURA EDITION 2007. 1. vyd. 261 s. Viaz.  
Vysokoškolská učebnica.  
ISBN 978-80-8078-152-1

### 7 UMENIE. ŠPORT. VOLNÝ ČAS

#### 73 Maliarstvo. Grafika

Štefan Bubán

Košice, Východoslovenská galéria 2007. 1. vyd. Nestr. Skl. list  
Katalóg k výstave maliara.  
ISBN 978-80-85745-54-2

#### 74 Sochárstvo. Figuratívne umenie

Lubomír Purdeš – všejednosť

Košice, Východoslovenská galéria 2007. 1. vyd. 13 s. Brož.  
Katalóg k výstave sochára.  
ISBN 978-80-85745-55-9

#### 79 Šport. Volný čas

BROWN, Christina

**Joga**. Z nem. orig. prel. Silvia Varsiková  
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 160 s. Viaz.  
Praktický sprievodca jogovými cvičeniami na budovanie rovnováhy tela, mysle a ducha.  
ISBN 978-80-8085-237-5

GAVIN, Joyce

**Pilates**. Z nem. orig. prel. Milica Matejková  
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 160 s. Flexi  
Kompletný tréningový program cvičení s detailnými popismi cvikov a názornými fotografiami.  
ISBN 978-8085-236-8

**Pamätnica športovej gymnastiky v Prievidzi**. Zost. F. Leitman

Prievidza, Športový klub Elán Prievidza 2007. 1. vyd. 215 s. Brož.  
K dejinám gymnastiky v Prievidzi.  
ISBN 978-80-85674-20-0

### 8 LITERATÚRA. BELETRIA

**80 Literárne dejiny. Teória. Kritika. Korešpondencia. Súborné dielo a vybrané diela. Biografie a monografie o spisovateľoch**

NIKČEVIČOVÁ, Sanja

„**Nová európska dráma**“ alebo **Veľký podvod**. Z chorv. orig. prel. Ján Jankovič. Doslov Miloš Mistřík  
Bratislava, Vydavateľstvo Jána Jankoviča 2007. 1. vyd. 152 s. Brož.  
Odborná monografia o trendoch v súčasnom divadle.  
ISBN 978-80-89030-32-3

#### 81 Poézia

RÚFUS, Milan

**Modlitbičky**. Ilust. Peter Uchnár  
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 11. vyd. 70 s. Viaz.

Jedenáste vydanie najpredávanejšej básnickej zbierky obľúbeného slovenského básnika Milana Rúfusa (1928) s novými ilustráciami Petra Uchnára.  
ISBN 978-80-10-01342-5

**82 Divadelné hry. Scenáre. Dramatické texty**

GAVRAN, Miro

**Drámy a komédie III**. Z chorv. orig. prel. Ján Jankovič. Doslov Michal Babiak  
Bratislava, Vydavateľstvo Jána Jankoviča 2007. 1. vyd. 174 s. Brož.  
Štyri divadelné scenáre súčasného uznávaného chorvátskeho dramatika.  
ISBN 978-80-89030-33-0

#### 83 Román. Novely. Poviedky

BIELIK, Miro

**Skutočnosť. Benátky diptych I. Kniha prvá: Neistý čas, isté miesto**  
Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2007. 1. vyd. 331 s. Viaz.

Prvá časť románového diptychu o základných otázkach ľudského života a jeho akceptovaní skutočnosti od historika a básnika.  
ISBN 978-80-89208-72-2

COOK, Robin

**Kríza**. Z angl. orig. prel. Veronika Redererová  
Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 334 s. Viaz.  
Triler z lekárskeho prostredia o záhadnej smrti pacientky.  
ISBN 978-80-551-1538-2

CRICHTON, Michael

**Ďalší**. Z angl. orig. prel. Jana Kantorová-Báliková  
Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 320 s. Viaz.

Triler svetoznámeho spisovateľa o genetických manipuláciách.  
ISBN 978-80-551-1582-5

DÁN, Dominik

**Červený kapitán**  
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 398 s. Viaz.

Šiesta detektívka úspešného spisovateľa, ktorá sa odvíja okolo záhadnej smrti kostolníka.  
ISBN 978-80-8085-440-9

GERRITSENOVÁ, Tess

**Mefistov klub**. Z angl. orig. prel. Katarína Jusková  
Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 296 s. Viaz.

Kriminálny triler, ktorý začína brutálnou vraždou v čase Vianoc a priamo súvisí s tajomným spoločenstvom vyznávajúcim zlo Mefistov klub.  
ISBN 978-80-551-1583-2

KRAJEWSKI, Marek

**Smrť v Breslau**. Z poľ. orig. prel. Tomáš Horváth  
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 207 s. Viaz.  
Detektívny príbeh s hororovými a mysterióznymi prvkami od uznávaného poľského prozaika (nar. 1966).  
ISBN 978-80-8085-410-2

PEINKOFER, Michael

**Thotov tieň**. Z nem. orig. prel. Vladimír Varsik  
Bratislava, Ikar 2007. 1. vyd. 366 s. Viaz.  
Príbeh zasadený do Londýna roku 1883 o pátraní po beštiálnom vrahovi mladých dievčat, ktorý na mieste činu zanecháva krvou napísaný hieroglyf, symbol staroegyptského boha Mesiaca, Thota.  
ISBN 978-80-551-1475-0

#### 841 Literatúra faktu

BOHUŠ, Petr

**Portrét**  
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 1. vyd. 112 s. Viaz.  
Knižná podoba 30 rozhovorov so slovenskými osobnosťami z cyklu Portrét, ktoré odvysielala televízia TA3. Otázky kládli Petr Bohuš a Gabriela Pirošková.  
ISBN 978-80-10-01344-9

#### 86 Literatúra pre deti a mládež

BERNARD, Jakub

**Slovičkovo**. Ilust. Ivan Popovič  
Bratislava, ORMAN 2007. 1. vyd. 63 s. Viaz.  
Súbor vtipných hravých textov pre deti.  
ISBN 978-80-969675-2-0

DALE, Jenny

**Stratený v snehu**. Z angl. orig. prel. Tamara Chovanová  
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 1. vyd. 128 s. Edícia Psia hliadka. Viaz.  
Desiaty zo série príbehov o psoch a rodine Parkerovcov, ktorá zachraňuje šteniatko borderskej kólie v snehovej kalamite.  
ISBN 978-80-10-01313-5

D'ANTERNY, Fredrick

**Storine – sirota z hviezd**. Kniha prvá:

**Biely lev**. Z franc. orig. prel. Jela Mičochová

Senica, Vydavateľstvo Arkus 2007. 1. vyd. 215 s. Viaz.  
Prvá kniha sci-fi príbehu o jedenástročnej Storine a levovi s telepatickými schopnosťami – Storine pátra po svojom skutočnom pôvode.  
ISBN 978-80-88822-99-8

HRUBÍN, František

**Malá rozprávka o repe**. Z čes. orig. prel. Milan Rúfus. Ilust. Dušan Grečner  
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 2. vyd. Nestr. Skl. list  
Rozkladateľné leporelo pre najmenších o dedkovi a repe.  
ISBN 978-80-10-01319-7

JANSSON, Tove

**Otecko píše pamäti**. Zo švéd. orig. prel. Zuzana Drábeková  
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 176 s. Viaz.  
Pôvabný a vtipný príbeh o zázračnej plavbe, ktorý rozpráva otec svojmu synovi.  
ISBN 978-80-8085-343-3

MAJAKOVSKÝ, Vladimír

**Z tejto básne von hľadí lev aj slon**. Z rus. orig. prel. Lubomír Feldek. Ilust. Tatjana Azarčiková  
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 1. vyd. Nestr. Viaz.  
Leporelo so samostatnými zvieratkami na stužke, ktorým dieťa hľadá miesto v knižke, so známou Majakovského básničkou. Vhodné aj pre najmenšie deti.  
ISBN 978-80-10-01336-4

MÁRTON, András A.

**Ako Kamienočka a Kamienočko hľadali kamaráta**. Z maď. orig. prel. Mila Haugová. Foto Kveta Dašková  
Bratislava, Vydavateľstvo Q 111 2007. 1. vyd. 36 s. Viaz.  
Rozprávkový príbeh o dvoch kamienkoch, ktoré hľadajú kamaráta – so zaujímavými fotografiami.  
ISBN 978-80-89092-38-3

STEPANOV, Vladimír

**Čo deťom hovoria zvieratká zo dvora**. Z rus. orig. prel. Zuzana Viechová. Ilust. Tatjana Azarčiková  
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 1. vyd. Nestr. Viaz.  
Leporelo so samostatnými zvieratkami na stužke, ktorým dieťa hľadá miesto v knižke, a s básničkami na osvojenie si citoslovieč napodobujúcich zvuky zvierat. Vhodné aj pre najmenšie deti.  
ISBN 978-80-10-01335-7

SUBALLYOVÁ, Lubica

**Kľúčik od trinástej komnaty**. Ilust. Juraj Martiška  
Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2007. 1. vyd. 55 s. Viaz.  
Prozaický debut kultúrnej publicistiky a novinárky – prázdninový príbeh o mladých pátračoch.  
ISBN 978-80-89208-67-8

### 9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

#### 91 Zemepis. Turistika. Cestovanie

**Atlas slovenských miest**

Bratislava, MAPA Slovakia Plus 2007. 2. vyd. 448 s. Viaz.  
Atlas obsahuje aktualizované mapy 138 obcí v SR, ktoré majú štatút mesta.  
ISBN 978-80-8067-171-6

GÚČIK, Marian

**Manažment regionálneho cestovného ruchu**  
Banská Bystrica, Dali 2007. 1. vyd. 290 s. Brož.  
Príručka pre pracovníkov v oblasti cestovného ruchu.  
ISBN 978-80-89090-34-1

**Turistický atlas Slovenska**

Harmanec, Vojenský kartografický ústav 2007. 2. vyd. 372 s. Viaz.  
Najpodrobnejší ucelený atlas SR v mierke 1 : 50 000.  
ISBN 978-80-8042-510-4

#### 92 Biografie. Rodokmene

BLED, Jean-Paul

**Mária Terézia**. Z franc. orig. prel. Marta Činovská  
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007. 1. vyd. 327 s. Viaz.  
Monografia o významnej panovníčke 18. storočia (1717-1780), ktorá v Európe upevnila vodcovské pozície Habsburgovcov.  
ISBN 978-80-8085-266-5

PEREGO, Jeanne

**Jozef a Kiko**. Z tal. orig. prel. Marek Krošlák. Úvod Don Georg Gänswein. Ilust. Donata Dal Molin Casagrande  
Bratislava, DACO – Jozef Mikloško 2007. 1. vyd. 38 s. Brož.  
Kniha s farebnými ilustráciami hovorí o živote pápeža Benedikta XVI. očami jeho priateľa kocúra Kika.  
ISBN 978-80-967298-9-0

SABO, Ján – KLIŽAN, Erik – SABOVÁ, Anna

**Mikuláš Mišík – kňaz a historik**  
Prievidza, Miestny odbor Matice slovenskej Prievidza 2007. 1. vyd. 208 s. Brož.  
Život a dielo.  
ISBN 978-80-969766-7-6

ŠEBESTA, Juraj

**Ján Vanovič (1907 – 2007)**  
Bratislava, Jednota slovenských matematikov a fyzikov SAV 2007. 1. vyd. 59 s. Brož.  
Biografická črta.  
ISBN 978-80-969508-3-6

#### 921 Pamäti. Spomienky. Autobiografie

MIKLOŠKO, Jozef

**Ako sme boli malí – odtajnené po 60 rokoch**  
Svätý Jur, DACO – Jozef Mikloško 2007. 3. vyd. a 1. vyd. 317 s. Brož.  
Kniha zahrňa tretie vydanie spomienkovej knihy Prísne tajné – ako sme boli malí a prvé vydanie, pokračovanie, Ako sme boli malí – po 60 rokoch.  
ISBN 978-80-967298-8-3

SOLOVIČ, Ján

**Moje radosti. Polstoročie s ochotníkmi 1956-2006**  
Bratislava, Štúdio humoru a satiry 2007. 1. vyd. 104 s. Viaz.  
Spomienky významného slovenského dramatika na účinkovanie ochotníckych divadiel – knihu dopĺňajú fotografie z inscenácií a je tu aj úryvok scenára osemdielneho televízneho seriálu Fanatici o slovenských ochotníkoch, ktorý nebol nikdy vysielaný.  
ISBN 978-80-85451-41-2

#### 999 Učebnice

GÚČIK, Marian – PATÚŠ, Peter – ŠEBOVÁ, Lubica

**Kontroľing podnikov cestovného ruchu**  
Banská Bystrica, Dali 2007. 1. vyd. 177 s. Brož.  
Učebnica.  
ISBN 978-80-89090-31-0

HLAVA, Bohuslav – KRATOCHVÍL, Viliam

**Pohrajme sa s históriou**  
Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2007. B. vyd. 64 s. Brož.  
Pracovný zošit.  
ISBN 978-80-7158-829-0

### Adresár vydavateľstiev z Kníh v predaji

**DACO – Jozef Mikloško**, Malokarpatská 22, 900 21 Svätý Jur, tel. 02/4497 0689, e-mail: mikloskojosef@zoznam.sk  
**Dali**, Krátka 17, 974 05 Banská Bystrica, tel./fax 048/4163 072  
**Epos**, Pečnianska 6, 851 03 Bratislava, tel./fax 02/6241 2357, 044/4321 016 (Ružomberok), e-mail: epos@epos.sk  
**EUGENIKA, s. r. o.**, Iljušinova 2, P. O. Box 187, 850 00 Bratislava 5, tel./fax 02/6381 0659, e-mail: eugenika@eugenika.sk,

**Ikar**, Kukuričná 13, 831 03 Bratislava 3, tel. 02/ 49 104 307-308, fax 02/ 49 104 350, e-mail: ikar@ikarsk  
**INESS**, Inštitút ekonomických a spoločenských analýz, Hviezdoslavovo nám. 17, 811 02 Bratislava, tel. 02/5441 0945, e-mail: iness@iness.sk  
**Infopress, vydavateľské a konzultačné služby**, Malá 5, 811 02 Bratislava, tel. 02/5441 5439  
**IURA EDITION**, Oravská 17 821 09 Bratislava, tel. 02/ 53 41 87 89 – 92, fax 02/ 53 41 77 83, e-mail: office@iura.sk

**Jednota slovenských matematikov a fyzikov SAV**, Mlynská dolina F1, 842 15 Bratislava, fax 02/6542 9980

**Kalligram**, Staromestská 6, 813 36 Bratislava, tel. 02/5441 5028, fax 02/5441 1801, e-mail: szig@kalligram.sk

**Katolícka univerzita v Ružomberku**, Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok, tel. 044/4322 708, fax 044/4332 446

**Kňazský seminár sv. Františka Xaverského**, Banská 28, 976 32 Baďin, tel. 048/4182 242, 4182 602, fax 048/4182 208, e-mail: ksfk@bb.sanet.sk

**Kňazský seminár sv. Gorazda**, Pribinovo nám. 5, 949 01 Nitra, tel. 037/6512 820, e-mail: rektorat@ksnnsk

**LÍVIA ROYALE**, Ipelská 16, 040 01 Košice

**MAPA Slovakia Plus**, Staromlynská 29, 821 06 Bratislava 214, tel. 02/4552 2092, e-mail: mapa@mapa.sk

**Metodicko-pedagogické centrum Bratislava**, Tomášikova 4, P.O. BOX 14, 820 09 Bratislava, tel. 02/4820 9411, e-mail: zeman@mctba.sk

**Miestny odbor Matice slovenskej Prievidza**, M. Hodžu 16/1, 971 01 Prievidza, tel./fax 046/5430 748, e-mail: info@momspd.sk

**Orbis Pictus Istropolitana**, Račianska 71, 832 59 Bratislava, tel. 02/4924 6869, fax 02/4425 0069, e-mail: odbyt@orbispictus.sk

**ORMAN**, Maticná 15, 831 03 Bratislava, tel. 02/4445 6388, fax 02/4425 0386

**Raabe Slovensko**, Dr. Josef Raabe Slovensko, s. r. o, Člen skupiny Klett, Štefanovičova 20, 811 04 Bratislava, tel. 02/5244 4915, fax 02/5249 7206, e-mail: raabe@raabe.sk

**Redemptoristi – Slovo medzi nami**, Puškinova 1, 811 04 Bratislava, tel. 02/5249 7628, fax 02/5244 9497, e-mail: slovo@host.sk

**Slovenská poľnohospodárska univerzita**, A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, tel. 037/6508 111

**Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá**, Sasinkova 5, 815 19 Bratislava, tel. 02/5556 4293, fax 02/5542 5714, e-mail: market@mlade-leta.sk

**Štúdio humoru a satiry**, Martinská 48, 821 05 Bratislava

**Technická univerzita**, T. G. Masaryka 2117/24, 960 53 Zvolen, tel. 045/5206 111, fax 045/5330 027

**Univerzita Konštantína Filozofa**, Trieda A. Hlinku 1, 949 01 Nitra, tel. 037/6408 001, fax 037/6408 020, e-mail: ukf@ukf.sk

**Univerzita sv. Cyrila a Metoda**, Námestie J. Herdu 2, 917 00 Trnava, tel. 033/5565 123, fax 033/5565 120

**Veda**, vydavateľstvo SAV, Bradáčova 7, 852 86 Bratislava, tel. 02/5477 4253, 02/5245 0153 (redakcia), fax 02/5477 2682, 02/5245 0153 (redakcia), e-mail: veda@centrum.sk

**Vihorlat Press**, Staničná 11, 066 01 Humenné, tel. 057/7722 227

**Vojenský kartografický ústav**, 976 03 Harmanec, tel. 048/4198 259, fax 048/4198 339, e-mail: vku@vku.sk

**Vydavateľstvo Arkus**, L. Svobodu 1359/10, 905 01 Senica, tel. 034/6574 868, e-mail: vydarkus@se.psg.sk  
**Vydavateľstvo Jána Jankoviča**, Púpavova 21, 841 04 Bratislava, tel./fax 02/6542 8976, e-mail: jankovic.publisher@ba.telecom.sk

**Vydavateľstvo Matice slovenskej**, Mudroňova 1, 036 52 Martin, tel. 043/4220 692, fax 043/4307 243, e-mail: vms@vydavatel.sk

**Vydavateľstvo Q 111**, J. C. Hronského 4, 831 02 Bratislava, tel. 02/5292 7057, e-mail: q111@stonline.sk

**Vydavateľstvo Slovart**, Poštový priečinok 70, Bojnická 10, 830 00 Bratislava 3, tel. 02/4920 1800, fax 02/4920 1899, e-mail: pobox@slovart.sk

**Vydavateľstvo Trysk**, P.O. Box, 812 86 Bratislava 1, e-mail: sk@trysk.eu

**Východoslovenská galéria**, Hlavná 72, 040 01 Košice, tel. 055/6221 187, fax 055/6220 340



## James Mackay: Známky a čaro filatelie

Bratislava, Fortuna Libri 2007  
Preklad Vojtech Jankovič

Známku právom označujeme za najmenšie grafické umenie. Jej miniatúrna plocha má zvyčajne veľkú výpovednú hodnotu – hovorí o krajine, kde vznikla, o jej histórii, ale aj súčasnosti, kultúrnych hodnotách a prírodných krásach. Aj preto filateliu označujeme za kráľovskú záľubu, ktorá má svoje pevné zázemie na celom svete. Siet obchodníkov, filatelistických služieb, časopisov, svetové a domáce výstavy ešte aj dnes dokážu vzbudiť záujem verejnosti o poštové známky. Publikácia je zostavená systematicky – v úvodnej časti sa čitateľ dozvie všetko podstatné o známke ako takej, od začiatkov poštovej prepravy, ktorá podmienila jej vznik, cez hlavné atribúty určujúce jej charakter – tlačové techniky, perforáciu, druhy vydání podľa ich hlavného účelu až po prehľadný návod na zbieranie známok.

Filatelia, nakoniec ako aj iné formy zberateľstva, má svoje prísne pravidlá a hodnotové rebríčky. Začiatky zbierok bývajú rôznorodé, ako aj ich následné budovanie a špecializácia – napríklad na jednotlivé krajiny, námetovú filateliu, ktorú určuje motív známky, alebo poštovú históriu. Známky však pri podrobnejšom štúdiu prinášajú filatelistom bohatstvo informácií nielen svojou témou a zameraním, ale aj tlačovým spracovaním, ktoré okrem množstva foriem so sebou prináša rôzne odchýlky alebo chyby. Aj preto zbieranie a obchodovanie so známkami vzniklo takmer súčasne s vydaním prvej poštovej známky roku 1840. Záujem o cenné zbierky a ich finančné zhodnotenie logicky podmienil vznik falšovania poštových cenín, preto autor pripomenul aj najznámejšie prípady.

Pútavosť publikácie zvyšuje kvalitná obrazová dokumentácia, ktorá okrem legendárnych známok ako čierna penny a známky z ostrova Maurícius, prináša precízne spracovaný prehľad známok krajín sveta, čo je zaujímavé nielen pre záujemcov o filateliu, ale aj o geografiu. Prekladateľ Vojtech Jankovič, skúsený filatelista, je zárukou odbornosti textovej časti a slovníka, ako aj aktualizácie údajov potrebných pre slovenských zberateľov.

Juraj Pavlovič

## Anthony Horowitz: Spoločenstvo piatich: Havrania brána

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007  
Preklad Barbora Škovierová

Anthony Horowitz patrí k mimoriadne úspešným autorom literatúry pre mládež. Pozornosť si získal najmä sériou príbehov štrnásťročného špióna Alexa Ridera a na jej priaznivý ohlas sa snaží nadviazať päťdielnou ságou *Spoločenstvo piatich*. Prvý diel vyšiel v origináli už v roku 2005, na pulloch zahraničných kníhkupectiev je od apríla 2007 už aj diel tretí.

V prvej časti *Havrania brána* štrnásťročný Matt Freeman prišiel pri autonehode o oboch rodičov a do opatery si ho vzala teta. Dovtedy šťastný život sa zmenil na nočnú moru a zmenil sa aj sám Matt. Stal sa z neho zatrpknutý a arogantný záškolák. Pri krádeži v sklade spolu s kamarátom zrania strážcu a skončia v rukách polície. Matt dostáva možnosť zúčastniť sa prevýchovného programu SVIT a musí sa presťahovať k starej pani Deverillovej do dediny Malý Malling, kde líšky dávajú dobrú noc. Mattovi okrem čudáckej stareny, jej dementného pomocníka a práce s prascami znepríjemňujú život záhadné javy. Navyše, navôkol začínajú umierať ľudia. Matt príde na to, že sa nevedomky stal stredobodom boja síl dobra a zla, dostáva sa do pazúrov sfanatizovaných dedičanov a bojuje o holý život. Čaká ho aj šokujúce prekvapenie – je súčasťou Spoločenstva piatich vyvolených, na ktorých ramenách je zodpovednosť za ďalší osud ľudstva.

Ako tvrdí sám autor, pentológia *Spoločenstvo piatich* je akousi modernou verziou príbehov z Tolkienovej Stredozeme a príbehov z Narnie C. S. Lewisa. Z tej prvej série si Horowitz požičal ponurosť a tajuplnosť, z tej druhej motív detí ako záchrancov sveta. Horowitz je majstrom temnej a ponurej atmosféry a pri niektorých pasážach sa aj dospelému čitateľovi zježia chlpy. Pred dvadsiatimi rokmi sa deti príjemne báli pri napínavých príbehoch Pána Tragáčika, kapitána Nema alebo Winnetoua. Keby sa im vtedy dostala do rúk táto knižka, asi by po zvyšok života nevyšli na ulicu, alebo by prestali rozprávať. V dobe Votrelca, Terminátora alebo Freddyho Kreugera je pre dnešnú mládež *Havrania brána* malina. Čierna. A na jedno prehltnutie.

Na začiatku druhého dielu *Zlovestná hviezda* zastihneme hlavného hrdinu počas jeho nie veľmi úspešného štúdia na súkromnej škole na Zelenom vrchu. Jeho teta Gwenda sa stane bábkou v rukách Prastarých a v snahe zavraždiť Matta premení školu pomocou benzínovej cisterny na ohnivé peklo. Tajomná organizácia Nexus získava zároveň informácie o tom, že na druhom konci zemegule v Peru sa onedlho chystá otvorenie druhej brány a návrat Prastarých. Jej poslaním je zabrániť im v tom za každú cenu. Požiadajú teda Matta o pomoc a ten sa ani nenazdá a sedí v lietadle do Limy. Po príchode sa ho aj s priateľom Richardom pokúsia uniesť a zachráni sa len útekem v poslednej chvíli. Ocitne sa na ulici a zoznamuje sa s mlčanlivým rovesníkom Pedrom, v ktorom spoznáva chlapca zo svojich snov. Vydávajú sa na cestu do Cuzca, starobylého mesta pod magickým Machu Picchu.

V porovnaní s prvým dielom má príbeh oveľa rýchlejšie tempo, ponúka viac napätia a akcie a je trochu menej ponurý. Horowitz je síce autorom kníh pre mládež, ale podľa počtu mŕtvol (tá prvá v podobe Mattovho strýka vás čaká už na sedemnástej strane) je tento príbeh určený pre vekovú kategóriu pätnásť plus. Napínavé čítanie, ktoré vám nepochybne spríjemní zimný víkend.

Vladimír Radosa

## Zahraničná literatúra

### Laurence Cossé: Už nepíšete?

Košice, Pectus 2007. Preklad Vladimíra Komorovská

Téma, po ktorej siahla súčasná francúzska spisovateľka Laurence Cossé, je založená na osobitom druhu paradoxu. Prozaička a dramaticka napísala súbor poviedok o „nepísaní“, presnejšie: o autoroch a autorkách, ktorí síce vstúpili do literatúry jednou či dvoma knihami (v niektorých prípadoch celkom úspešne), no potom sa odmlčali. Ako sa dozvedáme z prológu prekladateľky Vladimíry Komorovskej, L. Cossé na základe vydavateľských katalógov zistila, že väčšina adeptov literatúry prestáva po debutoch písať. Prečo? Tento motív spája jedenásť poviedok v knižke. Líšia sa síce životnými príbehmi protagonistov, ale spoločným, a azda najvzrušujúcejším momentom je v nich práve rozvíjanie tejto kardinálnej otázky: z akých dôvodov, z akých okolností sa človek, ktorý okúsil strasti a radosti literárnej tvorby (a niekedy aj slávy), sa k nej postupne otáča chrbtom, stráca chuť písať, vypovedať a sťahuje sa radšej do sféry (literárneho) mlčania?

Tento problém je dobre známy aj vo filozofii ako problém nevyvovedateľného, resp. ako rozpoznanie hodnoty nevyvovedateľného, nevysloveného, pretože, ako vraví napríklad aj Fernando Pessoa: „A prečo vlastne niečo vyjadrovať? To málo, čo sa hovorí, by bolo lepšie nevysloviť...“

Je zaujímavé sledovať, ako sa na pozadí príbehov naplňa táto cesta za nevysloveným, ako sa zo začínajúcich spisovateľov stávajú nespisovatelia. Pozorovať, aké rôzne životné okolnosti, osudové zvraty či psychické procesy spôsobujú, a aj sprevádzajú variovane podoby tohto ponárania sa do literárneho seba/umlčivania.

Jednou z najpôsobilnejších poviedok je podľa mňa hned úvodná *Receptná*, v ktorej neznáma autorka dostáva za svoj román cenu; pri jej preberaní sa však priznáva, že román napísala jej matka, jednoduchá žena. Opisala svet, ako ho videla počas dlhoročného pôsobenia na recepcii

v známom parížskom vydavateľstve. Nečakaná správa prítomných kritikov a spisovateľov prekvapí a zaskočí. Laurence Cossé si v tejto súvislosti neodpustí ironické poznámky na margo tých, ktorí rozhodujú o udeľovaní cien a vôbec, tých, ktorí stanovujú kritériá a rozhodujú o tom, či text je dobrou alebo menej dobrou literatúrou...

Nesmierne sugestívne na mňa pôsobila poviedka *Úder pod pás* o zložitom vzťahu matky-spisovateľky, ktorá prežíva dlhodobú tvorivú krízu – a syna, ktorý zlyhal pri maturitných skúškach. Obaja sa cítia ako stroskotanci, každý z nich si však hľadá iné cesty, ako zvládnuť situáciu. Poviedka zobrazuje ich niekoľkoňový pobyt na francúzskom vidieku a na pozadí vcelku banálnej historky rozohráva silnú psychologickú drámu. Ak by L. Cossé nenapísala nič iné okrem tejto poviedky, presvedčila by ma o svojom talente dovidieť do človeka v kríze, o silnej empatii – a aj o schopnosti literárnymi prostriedkami bravúrne formulovať otázky o vzťahoch medzi blízkymi ľuďmi, o hodnotách literatúry a hodnotách, ktoré človek môže vnášať do reálneho prežívania... Napokon, tieto otázky rezonujú v každej z poviedok. Autorka ich nastoluje síce ako výsostne privátne, neobchádza však ani spoločenské kontexty, a dáva pri tom jasne najavo, ako vníma pôsobenie trhového mechanizmu na literatúru a jej tvorcov...

Knižkou *Už nepíšete?* vstupuje do povedomia slovenského čitateľa (pokiaľ viem) dosiaľ neznáma predstaviteľka súčasnej francúzskej literatúry. Treba oceniť košické vydavateľstvo Pectus, ktoré predstavuje jej pozoruhodné prózy v adekvátnom preklade, a krátkom čase po ich vydaní v origináli. Napriek niekoľkým neustráženým formálnym chybám (najmä neúplné slová) patrí zbierka poviedok *Už nepíšete?* k literárnym lahôdkam, ktoré sa koncom roka zjavili v našich kníhkupectvách.

Etela Farkašová

### Ilja Erenburg: Fajky

Bratislava, Ikar 2007. Preklad Nataša Ďurinová

Trinásť fajok, to je trinásť príbehov z rozličných kútov zemegule: z Ruska, Francúzska, Nemecka, Veľkej Británie, Holandska, Dánska, Kanady, trinásť ľudských osudov prepojených fajkou. Tie sú také rôznorodé, ako mravy ľudí v týchto krajinách

„Ohryzená, zafajčená fajka je svedectvom o ľudskom živote, kronikou všelijakých jeho vášní, pretože v dreve, v hline, či v kameni je skrytá stopa človečieho dychu, ktorý je svedectvom tepu srdca“, ako to krásne vystihol Erenburg. Také sú aj fajky Ilja Erenburga a jeho hrdinov. Sú jedinečné ako ich vlastníci a ľudské osudy. Odtlačky zubov na diplomatovej fajke, mydlové bublinky z fajky malého komunarda, fajka múdrych ponaučení židovského starinára, vojakova „mierová“ fajočka, lordova skoro úspešne zafajčená fajka, usvedčujúca farmárova fajka, večne dymiaci osudová fajka kapitána, posvätná fajka boha Kabalaša, výherná fajka profesora dejepisu, tenoristova fajka zvláštnych premien, „sladká“ fajka svätého Huberta, „protiveterná“ hercova fajka a nakoniec vražedná básnikova fajka, to sú hlavné hrdinky príbehov plných jemného humoru, prechádzajúceho miestami až do satiry, kde však nechýba ani smútok, neha, súcit a ani tá slzička.

Erenburg sa aktívne zapájal do politického diania na celom svete a mnohé jeho diela majú politický nádych. *Fajky* však nevyjadrujú nijaký politický postoj ani nehľásajú

nejaké politické posolstvo, len výsostne ľudské. Jednotlivé príbehy nie sú vždy zasadené do konkrétneho dobového časopriestoru, ten je v podstate celoeurópsky. Ako v každej veľkej literatúre, sila príbehov tkvie v boji dobra a zla v ľudskom vnútri, ktorý intenzívne prežívame spolu s predstaviteľmi príbehov. Erenburg vie majstrovsky zachytiť rytmus radostou či bôlom skúšaného srdca, je do hĺbky srdca ľudomilom, ochrancom slabých, večným bojovníkom za odveké ľudské hodnoty. Čítať *Fajky* je dokonalým potešením aj vďaka výbornému prekladu Nataše Ďurinovej.

A keby sme si náhodou mysleli, že zafajčiť novú fajku je ľahké, tak by sme sa veľmi mylili. Zafajčiť fajku sa podarí len málokomu. „Nijaké tlačené traktáty ani múdre rady trafikanta nenahradia vrodenej schopnosti. Ak sa dieťa v kolíske hrá s hrkálkou – jeho osud je spečatený. Ak bez príčiny kričí a smeje sa, tapká rúčkami, chytá muchy, vypadáva z kolísky, skrátka, ak je klubom ľudských vášní, najlepšie bude zavčas

ho uchrániť pred pokušením stať sa fajkárom a po absolvovaní gymnázia mu venovať dámsku tabatierku s krátkymi navoňanými cigaretami. Lebo ten, kto raz vezme do úst fajku, musí vynikať zriedkavými cnosťami: byť chladnokrvný ako vojvodca, mlčanlivý ako diplomat a neotrasiteľne pokojný ako falošný hráč.“

Michaela Geisbacherová

### Frank Schätzing: Nehlučne

Bratislava, Ikar 2007. Preklad Jozef Zelizňák

Postup pri práci zabijakov je podobný ako v normálnom obchodnom styku. Dostanú ponuku na kontrakt, nasleduje schválenie oboma stranami, zálohová platba, plnenie zo strany dodávateľa, prevedenie zvyšnej sumy na účet, a je to. Rozdiel je snád jedine v tom, že daňový úrad a sociálna poisťovňa zostávajú v tomto prípade mimo hry.

Soňa Cosicová je pôvodom Srбка a vystupuje ako úspešná talianska manažérka. Profesionálna vrahyňa si vďaka svojej reputácii vyberá „najlukratívnejšie“ objednávky, avšak teraz ide naozaj o veľa – objektom je totiž POTUS – President of the United States. Bill Clinton sa má zúčastniť na summite v nemeckom Kolíne a ona ho má za 25 miliónov poslať na druhý svet. Objednávku prijíma a so svojím tímom vytvorí dokonalý plán. Výzerá to tak, že jej nestojí nič v ceste, ale...

Tým „ale“ je Liam O'Connor. Geniálny írsky fyzik, laureát Nobelovej ceny, sukničár a bezodný milovník whisky. V Kolíne má práve počas summitu prednášky a promočné akcie, pričom jeho „strážnou vežou“ je 187-centimetrová červenoláska Kika Wagnerová a večne ufúľaný a ustráchaný lektor Franz Kuhn. Ustrážiť O'Connora sa

zdá nemožné a obaja sprievodcovia majú čo robiť, aby splnili naplánovaný program a udržali ho v triezvom stave. Napohľad zábavné chvíle vystrieda skutočné peklo, keď sa všetci traja stanú priamymi aktérmi pri záchrane života amerického prezidenta.

Frank Schätzing od prvej strany nasadil rýchle tempo, ktoré vydrží až do záverečného špurtu. *Nehlučne* nie je iba akčný príbeh, ale aj porovnanie západného a východného životného štýlu a varovanie pred radikalizáciou spoločnosti a globálnym terorizmom. Kniha bola napísaná v roku 2000 a je zaujímavé konfrontovať Schätzingove vízie vývinu medzinárodnej politickej situácie so skutočnosťou. V závere ponúka čitateľovi aj krátky prierez témami spomenutými v knihe – od konfliktu v Kosove cez hrozbu rastúceho vplyvu ruskej mafie až po miniexkurziu do sveta írkej a škótskej whisky.

Vydavateľstvo Ikar na slovenský trh prinieslo už Schätzingov katastrofický ekotriler *Pomsta oceána* a napínavý príbeh z prostredia historického Kolína *Smrť a diabol*.

Vladimír Radosa



Rozhovor s chorvátskou prozaičkou Julijanou MATANOVIČOVOU

## Literatúru píšu anjeli

Chorvátska prozaička, literárna kritička a historička, vysokoškolská pedagogička Julijana Matanovićová (1959) doteraz uverejnila okrem literárnovedných kníh aj viacero kníh poviedok a román *Bilješka o piscu* (Poznámka o spisovateľovi). Autobiografická próza *Prečo som vám klamala* je jej prozaickým debutom a v Chorvátsku vyšla už v 13 vydaniach. Nostalgické spomienky autorky na detstvo a mladosť v Slavónsku vyšli v slovenskom preklade Alice Kulihovej (vo vydavateľstve Alike 2006).

• Ako sa zrodil váš vzťah k literatúre?

– Celý život žijem v súlade s vetou z románu Juliana Barnes *Flaubertov papagáj*: „Život je pekná vec, ale ja mám radšej čítanie.“ Hoci som ho čítala až roku 1990, keď som obhájila dizertačnú prácu z literatúry. Mój vstup do literatúry nie je obvyklý, pretože najprv som sa začala systematicky venovať literárnej kritike a vede. V polovici 80. rokov som patrila do generácie autorov časopisu *Quorum*. Kým muži tejto generácie uverejňovali svoje autorské diela, ja som písala o súčasnej próze a náboženských poémach literárneho baroka. Bola som pragmatickou a triezvou teoretickou, nepripustila som, aby do mojich odborných textov preniklo čo len zrníčko emócie. Začiatkom 90. rokov začali do mojich interpretácií prenikať príbehy. Príčinu treba hľadať aj v surovej miloliterárnej skutočnosti vojnového Osijeku, kde som prednášala staršiu chorvátsku literatúru. A keď mi moji študenti ráno neprišli na prednášku preto, lebo v noci zahynuli, tak sa aj interpretácie literárnych diel začať vyvíjať inak. V analýzach literárnych diel bolo čoraz menej citiť fažku najmodernejšiu teóriu. Roku 1993 som prešla na katedru súčasnej literatúry do Záhrebu. Až roku 1997 som sa osmelila vydať prvú knihu próz *Zašto sam vam lagala* (*Prečo som vám klamala*). Pochopila som, že základná sila literatúry je v poznani a že sa netreba za to hanbiť. Aj moje odborné práce o chorvátskom historickom románe vťahujú do seba vždy nejaký príbeh.

• Zároveň s literárnou tvorbou prednášate o súčasnej literatúre na univerzite v Záhrebe. Čo vám prináša väčšiu radosť a zadostučenie – písanie alebo pedagogická a vedecká práca?

– Položili ste mi otázku, ktorá ma čoraz viac trápi. Všetko bolo v poriadku, kým sa príbeh pomaly vpi-soval do mojej interpretácie iných autorov, kým vedecký výklad a prozaická časť boli v rovnováhe. Ale čo s tým, keď rozprávanie začína prevažovať? Dostávam sa do pozície, v ktorej tvorba a hodnotenie literárneho textu prerastajú do konfliktu záujmov. Nechcem zámerne hovoriť o žiadnych kategóriách objektívnosti. Čo znamená byť objektívny pri hodnotení literárneho textu v takom priestore, kde je nás tak málo, že v každom rozhovore trvajúcom dlhšie ako pätnásť minút môžeme konštatovať, že naši spolubesedníci sú naši príbuzní zo štvrtého alebo piateho kolena? Iba písanie prináša výsledky, ktoré ja nazývam tvorivou toleranciou. Priznávať sa, že čoraz viac ma zaujíma autorské písanie. To predstavuje aj príbehy o literatúre, ale nie na spôsob učiva. Hnevá ma, že sme mladým bádateľom literatúry vsugerovali, že literatúra je výlučne veda, že sme od nich žiadali, aby ju brali vážne a aby zabudli na lásku k literatúre. Najlepším a najpresnejším príkladom môjho videnia dejín literatúry bude moja nová kniha s názvom *Društvo pobunjenih likova* (*Spoločnosť vzbur-ených postáv*) s podtitulom *Príprava ispita iz novije književnosti* (*Príprava na skúšku z novej literatúry*). V tejto knihe prehovorí dvesto najväčších postáv chorvátskej prózy o svojom mieste v literatúre, oko-



mentuje odborníkov, ktorí o nich píšú a skutočnosť okolo seba.

• Určite ste sa stretli s tým, že vás chceli zaškatuľkovať do ženskej literatúry. Ako chápete tento pojem, aké je postavenie autoriek v Chorvátsku?

– Samozrejme, že ma zaradili aj do tejto kategórie. Nepáči sa mi to označenie, pretože z tohto termínu nemožno sformulovať nič spoľahlivé, hodné definície. A to najmenej z dvoch príčin: po prvé, naši kritici chápu pod *ženskou literatúrou* tvorbu žien od prvých kníh Dubravky Ugrešić, Ireny Vrkljan, Slavenky Drakulić. Zabúdajú, že dvere tejto tvorby boli poodchýlené v celých dejinách literatúry. Táto línia by sa dala nazvať aj *dejiny písania žien*. Dejiny literatúry mi pripadajú ako diaľnica; vopred vieme, kto môže jazdiť v pravom jazdnom pruhu, kto môže predbiehať atď. Ženy jazdia po vedľajších cestách a tie sú pomalšie, ale pestrejšie, krehkejšie, majú viac príbehov. Po druhé, bolo by veľmi zaujímavé, keby sme medzi kritikmi uskutočnili anketu, aby určili pohlavie autora anonymného textu. Predpokladám, že pri knihách P. Pavličica *Šapudl a Kruh i mast* (Chlieb a masť) by väčšina povedala, že autorkou je žena – podľa stavby vety, z prežívania, z opisu detailov, zo strachu zo zabudnutia... Literatúru píšú anjeli a či sú ich krídla mužskejšie alebo ženskejšie, dovoľte, aby som pri tejto odpovedi použila formulu škôlkára, s ktorým sa jeho kamarát nechce hrať: je mi to jedno.

• Vaša kniha *Prečo som vám klamala* vyšla v Chorvátsku už v 13. vydaní. Čím si podľa vás získala taký úspech u čitateľov?

– Nedávno mi moja teta, ktorá si ma adoptovala a je aj jednou z postáv tejto knihy, povedala, keď pozorovala správanie mojej päťročnej dcéry: „Aj ty by si to tak urobila, keby si bola mohla.“ Vtedy som pochopila, prečo som pred desiatimi rokmi napísala túto knihu. Všetko, čo na vlastnom živote smrteľník nevidí, som premenila na materiál pre knihu. „Nikdy mi nemôže byť tak zle, aby som z toho nemala nejaký osoh.“ Mat osoh, znamená premeniť udalosť na príbeh, na text. Musela som napísať túto knihu. Bola som preplnená skúsenosťami, pocitmi, a tie by explodovali, keby som ich neponúkla iným na na-

hľadnutie. Čitateľa to prijali a sto-tožňovali sa s mojím skutočným alebo vymysleným životom. Je to kniha o maličkostiach, o živote, v ktorom nie sú hrdinovia, o životopise blúdenia, o dieťati, ktoré si zaslúži lásku. Keď som urobila z toho text, všetko sa to spojilo, nadviazalo na seba, detaily vytvorili mozaiku. Narodila som sa v Bosne, v ktorej sa miluje, ale aj nenávidí ako nikde inde, tam je všetko hlboko prepojené. Neskôr som vyrastala na vidieku v Slavónsku, ktoré zaznávalo Bosnu, chodila som do školy v meste, kde sa vypytovali, ako môže mať niekto z vidieka na univerzite najlepší prospech. Teraz pracujem v Záhrebe, kde sa ma vypytujú, ako som sa sem dostala, keď som skončila fakultu v Osijeku. Už som unavená z toho, že musím ľuďom všetko vysvetľovať, že sa nevedia okolo seba pozeráť. Kniha som dala preto taký názov, lebo som chcela čitateľom vsugerovať, že nejde o čistú autobiografiu; taká ani neexistuje. Existuje len literatúra a úprimná potreba písať. Vybrala som si prvú osobu jednotného čísla, tak sa mi darí nadväzovať lepší kontakt s publikom. A potom, keď sama vytváram fikcie, váženi kritici hovoria: *Ďalší príbeh z vlastného života*. A to je dôvod, prečo čoraz viac pochybujem o objektívnych interpretáciách, ktoré sa potom škatulkujú ako ženská literatúra, generačné prúdy, próza konkretistov a pod.

• Čo pokladáte vo svojej práci za najväčší úspech?

– Život svojich kníh. Tie imitujú môj život, prežívajú napriek ohováraniam a klebetám vážených ľudí, ktorým pre svoj dvojediný kostým vysokoškolskej učiteľky a spisovateľky nepridám dostatočne seriózne. Žijem literatúrou, spoznávam sa v nej a ponúkam ju na poznávanie. Najviac ma tešia malé obrázky zo života. Jeden z nich pochádza zo Starého Travnika. Odohráva sa v gymnázii, je zima, chodby voňajú kyslou kapustou a domácou kuchyňou. V škole sa deti nielen učia, ale tam aj žijú, keďže cez vojnu prišli o rodičov. V chladnej telocvični im rozprávam o spisovateľovi Josipovi Eugnovi Tomićovi. Zrazu ma jeden chlapec preruší a povie: „Ale, to nechceme, povedz nám, prečo si klamala.“

Alica Kulihová  
Foto Matej Dokić

## ZO SVETA KNÍH

### Nanútený britský trend drámy

Profesorka anglistiky Sanja Nikčevićová (1960) z univerzity v Osijeku prišla koncom novembra do Bratislavy na prezentáciu svojej teatrologickej monografie *Nová európska dráma alebo Veľký podvod*, ktorú s podtitulom *Ako koncom 20. storočia využili začínajúceho autora na to, aby sa európskemu divadlu nanútil britský trend násilia* preložil a vydal náš

kroatista Ján Jankovič a doslov napísal teatroológ Miloš Mistrík. Autorka, organizátorka a častá účastníčka medzinárodných teatrologických podujatí v Európe i zámorí, kde prednášala na univerzitách, pozná situáciu divadelnej tvorby aj na Slovensku. Vo svojej najnovšej knihe siahla po téme, ktorá sa dotýka kultúrneho kontextu celej Európy. –jj–

### Márquez, Fuentes ako speváci

Známi spisovatelia, priatelia a vyznávači magického realizmu, pretože podľa nich ako jediný dokáže postihnúť atmosféru hispánskej Ameriky, plánujú vydať CD s nahrávkami mexických rancheras a corridos, tradičných piesní, ktoré spievali od mladosti. Nahrávka vznikla v dome Julia Cortazára v Paríži. Nápad vydať záznam týchto speváckych výkonov však určite nie je ko-

merčným ťahom, pretože Márquez už vo svojom autobiografickom diele *Román môjho života* často spomína dlhé večery, ktoré si s priateľmi krátil spevom španielskych piesní. Spev a hra na gitare boli neoddeliteľnou súčasťou života týchto spisovateľov, prečo teda neukázať svetu magickosť piesní z autentického a ojedinelej nahrávky? –vd–

### Nešťastný tvorca šťastných hrdinov

Pri príležitosti 30. výročia úmrtia otca Astérix, Šťastného Luka alebo Malého Mikuláša pripravilo francúzske vydavateľstvo IMAV publikáciu venovanú René Goscinnymu *Du Panthéon à Buenos Aires. Chroniques illustrées* (Od Pateonu po Buenos Aires. Ilustrované kroniky). Hoci popredný komiksový scenárista zomrel náhle 5. novembra 1977 vo veku 51 rokov na zlyhanie srdca počas lekárskeho testu na stacionárnom bicykli, hrdinovia žijú a okruh

ich fanúšikov sa stále rozširuje. Doteraz sa predalo pol miliardy komiksových zošitov s príbehmi Lucky Luka a Astérix na celom svete, *Misia Kleopatra* pritiahla do kín 14 a pol milióna divákov a ďalší sa zabávajú od 5. decembra na najnovšom *Dobrodružstve Šťastného Luka. Všetci na Západ*. Ďalšiu vlnu zábavy prinesie *Astérix na olympijských hrách*, ktorý sa má dostať do kín tento rok s Depardieuom, Delonom a Zidanom. –báb–

### Vzácný jediný román

Vzácné prvé vydanie románu *Búrlivé výšiny* Emily Brontëovej predala aukčná sieň Bonhams v Londýne za vyše 5, 3 milióna slovenských korún. Podľa hovorkyne aukčnej siene kniha putovala do rúk súkromného zberateľa z Veľkej Británie. Emily Brontëová svoj jediný román prvý-

krát publikovala pod mužským menom Ellis Bell, pretože sa obávala predsudkov a zaujatosti. Ako tridsaťročná zomrela na tuberkulózu. *Búrlivé výšiny*, zobrazujúce tragickú lásku Heathcliffa a Catherine, sa stali námetom pre mnohých filmárov. –mgb–

### Hodina havrana

Edgar Allan Poe zomrel v roku 1849 chudobný a neznámy. Americký autor Matthew Pearl sa domnieva, že objasnil jeho tajomnú smrť. Napísal o tom román *Hodina havrana* sa radí medzi žánre historickej montáže, podobne ako napríklad *Da Vinciho kód*, a miešajú sa v ňom historické fakty s fikciou. –mgb–

považoval za úplnú opitost. Matthew Pearl sa domnieva, že dôvodom úmrtia bol nádor na mozgu. Jeho román *Hodina havrana* sa radí medzi žánre historickej montáže, podobne ako napríklad *Da Vinciho kód*, a miešajú sa v ňom historické fakty s fikciou. –mgb–

## NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

### v Nemecku

#### Beletria

1. Joanne K. ROWLING: *Harry Potter und die Heiligtümer* (Harry Potter a Dary smrti)
2. Cornelia FUNKE: *Tintentod* (Atramentová smrť)
3. Julia FRANCK: *Die Mittagsfrau* (Poludňajšia žena)
4. Milena AGUS: *Die Frau im Mond* (Žena na Mesiaci)
5. Khaled HOSSEINI: *Tausend strahlende Sonnen* (Tisíc žiarivých slnôk)
6. Cornelia FUNKE: *Tintenherz* (Atramentové srdce)
7. Andrea M. SCHENKEL: *Tannöd*
8. Tommy JAUD: *Millionär* (Milionár)
9. Henning MANKELL: *Die italienischen Schuhe* (Talianske topánky)
10. Paolo COELHO: *Die Hexe von Portobello* (Čarodějnice z Portobella)

#### Literatúra faktu

1. Hape KERKELING: *Ich bin dann mal weg* (Tak som teda preč)

2. Rhonda BYRNE: *The Secret – Das Geheimnis* (Tajomstvo)
3. Richard DAWKINS: *Der Gotteswahn* (Božský kľam)
4. Eric CLAPTON: *Mein Leben* (Mój život)
5. Peter SCHOLL-LATOUR: *Zwischen den Fronten* (Medzi frontmi)
6. Helmut KOHL: *Erinnerungen 1990 – 1994* (Spomienky 1990 – 1994)
7. Graciano ROCCHIGIANI – Ralf GRENGEL – René HIEPEN: *Rocky – Meine 15 Runden. Die Autobiographie* (Rocky – Mojich 15 kôl. Autobiografia)
8. Eduard AUGUSTIN – Phillip von KEISENBERG – Christian ZASCHKE: *Ein Mann – Ein Buch* (Jeden muž – jedna kniha)
9. Markus LANZ: *Horst Lichter – „Und plötzlich guckst du bis zum lieben Gott“* (A zrazu hľadíš až k milému Bohu)
10. Manfred LÜTZ: *Gott. Eine kleine Geschichte des Größten* (Boh. Krátky príbeh najvyššieho)



## Portréty s bohatou dokumentáciou

Ivan Bohuš ml.

### Vysoké Tatry na starých pohľadniciach

Bratislava, Vydavateľstvo DAJAMA 2007

Predchodcom pohľadnice bol korešpondenčný lístok s obrázkom, ktorý mal potešiť nielen napísanou správou, ale aj výtvarne vyzdobeným posolstvom. Tak sa zrodilo „malé umenie“.

Korešpondencia už neodovzdáva len vecnú informáciu, ale vyjadruje aj vzťah odosielateľa k adresátovi svojou estetickou kvalitou. Tieto malé umelecké artefakty sa začali šíriť pred vyše storočím na kúskoch kartónu veľkosti 9 x 14 cm. Samozrejme, pribúdali aj tí, ktorí si „karty“ odkladali nielen z úcty k odosielateľovi, ale práve pre obrázok. Staré pohľadnice Vysokých Tatier patrili už na konci 19. storočia k tým najvzácnejším. Prinášali obrazové informácie o budovách, dopravných zariadeniach, oblečení a športových aktivitách dálnych návštevníkov Vysokých Tatier. Aj písaná správa veľakrát prezradí zaujímavé detaily o vtedajšej prevádzke ubytovacích zariadení, o spôsobe cestovania a podobne.

Vydavateľstvo DAJAMA v rámci edície *Mestá na starých pohľadniciach* pokračuje v objavovaní dávnych a niekedy už zabudnutej krásy Slovenska. Čaro starých pohľadníc totiž poskytuje výraznejší zážitok a plnšie precítenie opisovaného miesta ako napr. súčasné fotografie či ilustrácie. Zvlášť keď ide o také špecifické „mesto“ ako Vysoké Tatry. Tatranské osady a doliny boli totiž oddávna stredobodom pozornosti vydavateľov pohľadníc a v priebehu minulých desaťročí sa ich objavilo niekoľko stoviek ba až tisícok. O to krajšia a zodpovednejšia bola túžba zaradiť do tejto edície práve Vysoké Tatry a prostredníctvom starých pohľadníc vyjadriť svoj vzťah k najkrajšiemu horstvu. Vydanie takéhoto typu publikácie sa v súčasnosti nezaobíde bez nadšeného prístupu autora. Oddaný propagátor tatranských krás Ivan Bohuš ml., ktorý sa podujal na neľahkú úlohu výberu pohľadníc a prípravy textov, bol práve tým človekom, ktorý sa výborne zhostil danej úlohy. Keďže je naslovovzatý odborník, pripravil zo svojej zbierky nádhernú kolekciu starých pohľadníc, ktoré vystihujú tatranský región v minulosti. Pohľadnice sprevádzajú zaujímavé texty, ktoré čitateľovi verne predstavujú Tatry prvej polovice 20. storočia.

Grafická a obsahová štruktúra, ako aj členenie jednotlivých kapitol prispievajú prehľadnosťou k lepšiemu poznaniu tatranského územia, odhaľujú aj menej známe zákutia, ktoré očaria každého návštevníka. Poloha Tatier poskytuje z viacerých strán krásne výhľady na jednotlivé časti ich dolín a štítov.

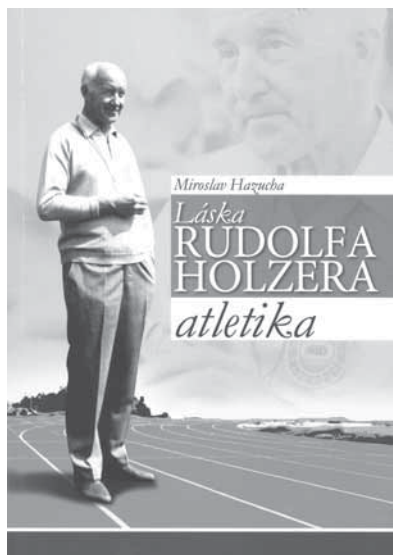
K najmalebnejším patria pohľady z Liptovskej a Popradskej kotliny, ako aj z viacerých tatranských dolín a štítov. Všetky tieto pohľady sa snaží publikácia zachytiť dávnymi zábermi regiónu a pomocou množstva starých pohľadníc chce inšpirovať čitateľa k návšteve turisticky najvýznamnejšej oblasti Slovenska.

Silvia Seitzová

Miroslav Hazucha

### Láska Rudolfa Holzera – atletika

Bratislava, Artwell Creative, s. r. o., pre NŠC 2007



Kniha skrz-naskrz autentická, aj tak by sme mohli stručne charakterizovať publikáciu Miroslava Hazucha, pre ktorého je autentickosť a verné narábanie s faktami príznačné. Táto silná stránka jeho prístupu k spracovaniu tém sa prejavila aj v monografii o významnej osobnosti slovenského športu Rudolfovi Holzera (2. 10. 1907 – 20. 12. 1980), jedného zo zakladateľov slovenskej atletiky. Prostredníctvom výpovedí mnohých osobností z prostredia slovenskej i českej atletickej scény tľmočí autor pohľad „znútra diania“ na protagonistu, ktorý takmer šesť desaťročí významne prispieval k rozvoju atletického hnutia na Slovensku.

Pri príležitosti jeho nedožitej storočnice dostáva verejnosť príležitosť prostredníctvom tejto faktografickej publikácie s bohatým dokumentačným a fotografickým materiálom zoznámiť sa s touto poprednou osobnosťou nášho športu. Z jednotlivých výpovedí sa autorovi podarilo vytvoriť syntetický obraz zo života človeka mimoriadne náročného a poctivého voči sebe i svojmu okoliu. Čitateľovi predstavuje Holzera ako atléta – pretekára, organizátora a funkcionára, rozhodcu, publicistu a historika, pre ktorého bola atletika celoživotnou láskou. Vo všetkých týchto oblastiach vytvoril výraznú stopu, v ktorej mnohí pokračovali a pokračujú dodnes. Rudolf Holzer obohatil „kráľovnú športu“ a toto bohatstvo autora predstavuje v širokom zábere a celý jeho obsah utrieduje do knižnej podoby originálnym spôsobom skúseného publicistu. „*Prítil medzi ľudí, ktorí ovplyvňujú vo svojej dobe udalosti v ich sfére pôsobenia nielen činmi, ale i charakterom, ba prekračujú horizont svojej špecializácie a uchvacujú charizmou svojej osobnosti,*“ autor bez zveličenia vyzdvihol morálnu veľkosť Rudolfa Holzera.

Igor Machajdík

Renáta Šmatláková,  
Martin Šmatlák

### Filmové profily

Bratislava, Slovenský filmový ústav

Takmer tisícstranová publikácia sa venuje šesťdesiatim ôsmim slovenským režisérom hraných

dlhometrážnych filmov, tvoriacim v rokoch 1921 – 2005. Abecedne zoradené profily zahŕňajú dvojjazyčné, slovenské aj anglické informácie o ich profesionálnom vývoji, režisérskych prácach a spolupráci na dielach iných autorov, rovnako ako zoznam ocenení, ktoré získali. Súpis článkov a bibliografie má záujemcom o danú osobnosť slovenskej kinematografie ponúknuť ďalšie poznatky, ktoré neboli do knihy zahrnuté. Nachádzajú sa tu tiež odkazy na ďalšiu činnosť jednotlivých postáv slovenského filmu, napríklad publikačnú, dokumentárnu, výtvarnú a podobne. Faktografický text pekne dopĺňajú čiernobiele zábery z jednotlivých filmových diel, zatiaľ čo každý profil je uvedený nápaditým fotoportrétom a výrokmi režiséra. Originalitu dodáva výstižná citácia z tlače, vystihujúca charakter tvorby toho-ktorého autora. Okrem priekopníkov a starých majstrov Paľa Bielika, Leopolda Laholu, Martina Hollého, možno spomenúť trocha zabudnutú Zitu Furkovú, či vďaka mladému slovenskému dokumentu oprášeného Ela Havettu, ako aj Miroslava Šindelku, drsne poetického Martina Šulíka, i felliniovského Juraja Jakubiska, ktorí zanechali stopy v povedomí slovenského a českého diváka aj v súčasnosti. Spracovanie údajov trvalo tvorcom takmer tri roky. Len menný a názvový register, spolu so zoznamom literatúry a skratiek zaberá celých deväťdesiatdeväť strán. Výsledkom je prehľadná a bohatá, na slovenské pomery až veľkolepá „encyklopédia režisérov“, ktorá musí svojou obsažnosťou zaraziť aj Jóbom nariekajúcich nad stavom súčasného slovenského filmu. Hovorí totiž nielen o pestre a hojnej úrode tohto umenia v rokoch minulých, ale zhrnutím práce a výpočtom diel jeho „principálov“, ktoré skutočne siahajú až po takmer súčasnosť, zobrazuje snahu, nádej i reálnu existenciu modernej slovenskej kinematografie, ocenennej publikom domácim aj zahraničným.

Edita Treščáková

Juraj Hradský – Jozef Mallinerits

### Rusovce – Oroszvár – Karlburg

Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2007

Málokto sa môže pochváliť tým, že má v záhrade zvyšky rímskeho obranného tábora ako niektorí Rusovčania. Bohatá história malej obce na hranici niekdajšieho antického sveta a Barbarikonu dala vzniknúť knižke, ktorá pripomína osemsté výročie prvej písomnej zmienky o nej (rok 1208). Autori mapujú premeny hlavného mesta od najstarších čias až podnes, sprostredkujú čitateľovi živý náhľad do minulosti prepájaním dejín s miestami a miest s príbehmi. Na jej stránkach ožívajú dobové mravy a obyčaje, príbehy domov, ktoré už dávno nestoja a samozrejme, ich obyvatelia. Tradične bohatý sprievodný obrazový materiál dodáva knižke okrem informačného tiež výrazný estetický rozmer. Autentické fotografie a ilustrácie sú hodnotným a trvalým spodobnením inak prchavých spomienok.

Peter Michalík

## Vydavateľstvo Forza Music

Adresa: City Hotel Bratislava  
Seberíniho 9,  
821 03 Bratislava

tel./fax: 32411122,

fax: 32411102

e-mail: forza@forza.sk

www.forza.sk, www.forzashop.sk

Konatelia, spoločníci: Ján Kováčik,  
Július Kinček (odpovedá na naše otázky)

Vznik: 2001

Zameranie, profilové edície: Vydávanie hudobných titulov z katalógov Forza Music a Opus. Výhradný reprezentant Warner Music International na území SR. Distributér takmer 30 lokálnych slovenských a českých hudobných vydavateľov. Príležitostné vydávanie kníh.

Distribučné spoločnosti, ktoré rozširujú tituly vášho vydavateľstva: Hudobné tituly prostredníctvom vlastnej distribúcie, knižné tituly Ikar

- **Kolko titulov ste vydali od vzniku, kolko z nich predstavujú publikácie slovenských autorov?** – Hudobných titulov niekoľko stoviek, knižných titulov približne 10. Všetky knižné tituly sú od slovenských autorov.
- **Akým počtom titulov ste prispeli na knižný trh roku 2007?** – Hudobných titulov približne 50 (bez Warner Music International) a tri knižné tituly.
- **S akými edičnými zámermi ste vstúpili do roku 2007 a ako sa vám ich podarilo splniť?** – Dosiahnuť vyrovnanú ponuku všetkých hudobných žánrov s medziročnou ekonomickou stabilitou.
- **Ktorý zo svojich titulov pokladáte za najlepší?** – Z hudobných kompletné vydanie všetkých albumov skupiny Collegium Musicum na CD-platniach + príbuzné 2CD *Best of Marián Varga*. Z knižných rozhovory Ján Štrassera

s Mariánom Labudom pod názvom *Herec je vždy na očiach*.

• **A naopak, ktorý zo svojich titulov pokladáte za vydavateľský omyl?**

– Z knižných ani jeden.

• **Čo vás najviac trápí na knižnom trhu?**

– Sme len príležitostní účastníci tohto trhu, takže sa k tomu nevieme vyjadriť.

• **Prezradíte svoj nesplnený vydavateľský sen?**

– Vybudovať popri hudbe aj plnohodnotnú knižnú redakciu.

• **Aký máte názor na rebríčky bestsellerov?**

– V hudbe sú rebríčky už desaťročia bežná vec a plnia svoju funkciu, ktorá je predovšetkým marketingovo-obchodná. Nevidím dôvod, prečo by to v knižnom priemysle malo byť iné, ak sa tomu nepripisuje iný význam.

• **Akú knižku práve čítate?**

– Dorothea Leonhartová *Mozart, zamlčená tvár*.

## Jubilujúca Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

Pri príležitosti 80. výročia vzniku Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave konal sa (28. novembra) v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika slávnostný program pod záštitou predsedu Trnavského samosprávneho kraja Tibora Mikuša, na ktorom sa zúčastnil aj prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič. V rámci programu prezentovali publikáciu *Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave 1927 – 2007, zborník príspevkov k 80. výročiu založenia knižnice* obsahujúcu príspevky jej pracovníkov o histórii a súčasnosti jednotlivých činností a aktivít.

Jej prvým knihovníkom bol odborný učiteľ Eugen Rott. Knižnica mala roku 1927 asi 700 kníh, otvorená bola tri večery v týždni. Roku 1952 bola zriadená Okresná knižnica v Trnave, jej základom sa stal práve fond Verejnej knižnice mesta Trnavy. Dnes je KJF v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja, plní funkciu krajskej, regionálnej i mestskej knižnice. Ponúka vyše 240 tisíc dokumentov, ročne registruje 13 tisíc čitateľov a okolo 200 tisíc návštevníkov. Hold zakladateľom knižnice prišiel vziať prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič. Pozvanie predsedu TTSK Tibora Mikuša prijal i podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky Viliam Veteška, primátor Trnavy Štefan Bošňák a ďalší vzácní hostia. Prezident SR Ivan Gašparovič vo svojom príhovore vyzdvihol

význam knihy a knižnic pri výchove a vzdelávaní obyvateľov, najmä detí a mládeže. Poďakoval všetkým, ktorí v knižnici pracujú a ďalej ju zveľadujú. Predseda Trnavského samosprávneho kraja Tibor Mikuš kolektívu Knižnice Juraja Fándlyho udelil pamätnú medailu za prácu pri rozvoji kultúry a vzdelania občanov tohto kraja a venoval knižnici 100 tisíc Sk na doplnenie knižničného fondu. Za prínos k vzdelávaniu ocenili KJF aj Jubilejnou medailou Trnavskej univerzity. Riaditeľka knižnice Emília Diteová ubezpečila prítomných, že knižničný fond doplnia žiadanou odbornou i krásnou literatúrou. Zároveň pripomenula niektoré najvýznamnejšie medzníky v histórii knižnice a súčasné úlohy knižnice. Blahoprajné pozdravy predniesli aj primátor Trnavy Štefan Bošňák, za Spolok slovenských knihovníkov Silvia Stasselová, za Slovenskú asociáciu knižnic Kamila Fircáková a Dušan Lechner. So spomienkami na knižnicu svojho detstva sa podelil Bohumil Chmelík. Ďalšími gratulantmi boli riaditeľ Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči František Hasaj, riaditeľka zo Spojenej školy na Čajkovského ulici v Trnave Lívia Miškayová, riaditeľka regionálnych knižnic TTSK, Miestny odbor Matice slovenskej v Trnave a ďalší knihovníci a partneri z celého Slovenska.

Benjamína Jakubáčová



## Pamätní návštěvníci

Igor Janota  
Slávni ľudia v Bratislave

Bratislava, Vydavateľstvo PT – Albert Marenčin 2007

Známy popularizátor dejín Bratislavy, autor mnohých novinových článkov i dvoch kníh o našom hlavnom meste Igor Janota si tentoraz vybral na jednej strane veľmi vďačnú, no na druhej strane aj rovnako nevďačnú tému – zaznamenať návštevy významných osobností v meste na Dunaji. Vďačnú tému preto, lebo predstavuje zároveň Bratislavu aj mnohých panovníkov, známych politikov, vedcov i umelcov, ktorí si ju v minulosti vybrali ako zastávku či cieľ svojich ciest. Niektorí sa tu zdržali len pár dní, dánsky rozprávkar Andersen len niekoľko hodín, iní tu strávili niekoľko rokov a Bratislava zohrala významnú úlohu v ich živote. Nevďačnú úlohu pre Igora Janotu vidím v tom, že autor musel urobiť výraznú selekciu návštev a mnohí priaznivci histórie sa budú čudovať, prečo do knihy nezaradil tú alebo onú osobnosť. Mne napríklad chýba legendárny bezcharakterný francúzsky minister zahraničia gróf Talleyrand, signatár Bratislavského mieru, ale na druhej strane treba priznať, že keby Janota chcel skutočne zachytiť všetkých významných návštevníkov mesta čo len na troch riadkoch, asi by nestačil rozsah tejto knihy. Veď dnes sa v Bratislave každý týždeň ocitne osobnosť, ktorá by si zaslúžila osobitnú spomienku. Janota časovo ukončil návštevy v tridsiatych rokoch minulého storočia, čím sa pravdepodobne chcel vyhnúť kaširovaným a nacvičeným uvítaniam boľševických potentátov. Len v auguste 1968 mesto navštívili pri troch rôznych príležitostiach okrem albánskeho všetci pohlavári vtedajších európskych socialistických krajín. Janota svojim výberom dáva na vedomie vlastné priority, aké návštevy pokladá za historicky významné. Popri neodmysliteľne spomenutých boriteľoch (Pajdar chán, Barbarossa), vojvodcoch (Ján Jiskra, Ján Sobieski, Eugen Savojský) a panovníkoch (Peter Veľký a najmä v meste korunovaní uhorskí králi a kráľovné z rokov 1563 – 1830) jednoznačne prednosť v jeho publikácii majú ľudia vedy, kultúry a umenia. Dominujú najmä hudobníci, akoby Janota chcel aj touto knihou podčiarknuť, že Bratislava je mesto hudby. Narodili sa tu, pôsobili tu, navštívili ju významní hudobní skladatelia a interpreti: Mozart, Haydn, Beethoven, Hummel, Liszt, Bartók, Rubínštein, Nedbal, Šaljapin a žil tu aj Alexander Albrecht. Kus svojho umeleckého srdca nechal v Bratislave Juraj Rafael Donner, ktorého jazdecká socha sv. Martina dodnes zdobí bratislavský dóm. Janota zachytáva aj návštevy literátov, popri už spomenutom Andersenovi, je to nemecký dramatik a básnik Lessing či dvaja romantickí maďarskí spisovatelia Petöfi a Jókai. Z vedcov si miesto v knihe našli vynálezca Edison, ďalej Einstein i jediný nositeľ Nobelovej ceny, ktorý sa narodil v Bratislave, Filip Lenard. Cením si, že Janota opísal aj osudy Svetozára Miletiča, možno nie dostatočne známej a docenenej osobnosti, ktorý aj vďaka štúdiu na bratislavskom lýceu sa stal obrancom práv Slovákov a jediný v Uhorskom sneme roku 1875 protestoval proti zatvoreniu Matice slovenskej a troch slovenských gymnázií. Hoci Janotov výber osobností môže vyvolať niekoľko otázok, treba však rešpektovať jeho autorský prístup, ktorý na každý otáznik – prečo nie ten? – dáva jasný výkričník – pretože ten áno! – vo forme skvele spracovaného a pútavo napísaného medailónu. Janotova kniha sa takto stáva ďalším významným príspevkom k poznávaniu neraz i neznámejších stránok histórie nášho hlavného mesta.

Ján Bábik

## Čím žije literatúra



V pravidelnej rubrike sa môžu vyjadriť k súčasnej situácii našej literatúry a knižnej kultúry spisovatelia, výtvarníci a ostatní tvorcovia kníh. Ponúkame priestor všetkým, ktorí spoluvytvárajú toto kultúrne spoločenstvo, no predovšetkým oslovujeme autorov, ktorí dosiahli pozoruhodný tvorivý výsledok alebo zaznamenali úspech, napríklad ocenenie v súťaži.

Ako prvú sme oslovili prozaičku, dramatičku, prekladateľku, autorku pre deti a mládež, publicistku, redaktorku a editorku Janu JURÁŇOVÚ. Vlani sa s prozaičkou knihou *Orodovnice* (Aspekt 2006) dostala medzi desiatich finalistov literárnej ceny Anasoft litera 2007 a získala za ňu Cenu Bibliotéky 2007 za najlepšie ženské pôvodné dielo.

## • Stáva sa podľa vás slovenská literatúra ostrovom samým pre seba, alebo sa jej darí prenikať do každodenného života?

– Pre mňa literárna komunikácia vždy v prvom rade znamenala komunikáciu s knihami a až potom s tými, čo ich napísali. Od školských liet viem, že stretnutie s autorom môže byť aj poriadne znechucujúce a odkedy občas vystupujem aj v tejto pozícii, mám tento fakt na zreteli. Literatúra nikdy pre mňa nebola priestorom, do ktorého niekto patrí, a niekto nie. Na literatúre sa zúčastňujeme, alebo aj nie – ako autori, autorky, čitatelia, čitateľky, kritici, kritičky, vydavatelia, vydavateľky. Literatúra dnes už nie je inštitúciou, je to menšinová záležitosť. Občas sa niekto vypne k nadľudskému výkonu a začne organizovať literárne stretnutia a ja to veľmi kvitujem, aj keď nie vždy mám dost energie a kapacity priamo takéto aktivity podporiť. Napokon, sama veľmi dobre viem, čo námahy nás to v Aspekte stojí pripravovať takéto podujatia a najmä ich medializovať, aby sa ľudia dozvedeli a prišli. Literárny život dnes podľa mňa funguje tak, ako sme toho všetci schopní – cez vydavateľstvá, občas cez nejaké stretnutia a všetko si to vyžaduje veľa námahy a energie.

A možno aj mimo tejto ankety – najboľavejším

miestom je škola, v ktorej literatúra bola kedysi takmer „inštanciou“ a dnes sa z tohto pátosu stáva tragikomédia. To všetko predtým by som pokojne nechala na život, ale toto ma naozaj štvie.

## • Čo vám v našom slovenskom literárnom živote chýba, ako by sa mohla zlepšiť cesta od tvorby k jej príjemcom?

– Myslím, že každému je jasné, že by pomohli médiá, nielen rozhlas, v ktorom sa všetko deje, ale najmä televízia. Žiaľ, dnes je to tak, že čo nie je v TV, to neexistuje. Nemyslím si, že by tam mali byť tváre ľudí, ktorí píšu, no mohli by tam byť nejakým spôsobom prítomné knihy. Nerada by som však pôsobila ako slovenskí herci a herečky, čo plačú za starými dobrými pondelkami. Ale ak si teda môžem povedať – tak: Viac peňazí, rozumnejšia grantová politika, dobre vychovaní čitatelia a čitateľky, viac recenzentov a recenzentiek, čo by sa naučili rozoznávať medzi postavou a autorom či autorom... A komu to vlastne píšem? Zlatá rybka nikde, a keby aj – už je tých priani aj na ňu privela.

Jana Jmařizová

## LITERÁRNY KVÍZ

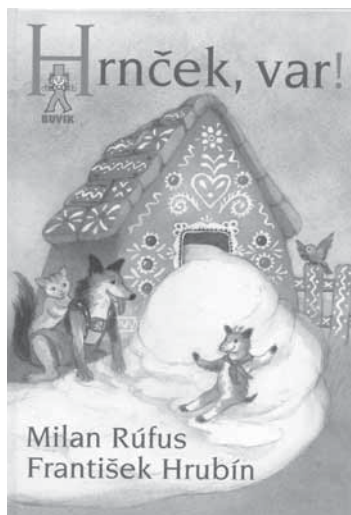
K najúspešnejším slovenským prozaikom v súčasnosti patrí Pavel Vilikovský. Literárna kritika ho vníma ako popredného predstaviteľa postmodernity. Dominantnými vlastnosťami jeho autorského rukopisu sú okrem iného precízna práca s jazykom a irónia ako organizačný princíp textu, ktorú používa aj vtedy, keď hovorí o veciach tragických (napr. poviedkové knihy *Krutý strojvodca* a *Čarovný papagáj a iné gýče*). V roku 2005 autor prekvapil kritikov i čitateľov prózou *Silberputzen* s „vysvetľujúcim“ podtitulom *Leštenie starého striebra*. Kniha, ktorá podľa slov autora vznikla na základe historických pohľadníc – ich reprodukcie sú jej súčasťou – znamená v jeho tvorbe isté tematické novum. Napísal ju formou denníka mladého Andreasa Pohla, ktorý začiatkom 20. storočia prichádza z hlavného mesta monarchie Viedne študovať na gymnázium do provinčného Prešporka. Zažíva tu malé dobrodružstvá, pričom do tajomstiev života ho zasväcuje skúsenejší a rafinovanejší spolužiak a kamarát Kracsencics. V diele tentoraz popri ľahkej irónii nechýba ani láskavý humor. Prečítajte si z neho krátky úryvok – začiatok denníkového zápisu z 9. októbra:

„Tentoraz sa teda Kracsencics nechvatal. Hneď ráno pred školou, keď ma uvidel, poklepal si významne po aktovke a ja som už vedel, čo tým myslí. Dôkazy! Bol som taký zvedavý, že som sa celé vyučovanie ani nevedel sústrediť, a keď ma Vozáry vyvolal na latine, dostal som druhú guľu, ale Kracsencics povedal, že mi v škole nič ukazovať nebude, lebo je to nebezpečné. A mal pravdu, hoci vládci ma kvôli tomu až kamsi na Vödricz či na Weidritz hádam nemusel (smiešne, že tu v Prešporke má každá ulica aj maďarské, aj nemecké meno, a miestni Slováci ju ešte nazývajú aj po svojom, to je potom hotové umenie nezablúdiť). Ale vraj tam sa nikto do nás stariet nebude.“

Naša kvízová otázka znie: Aké tajomstvo, čo za dôkazy ukrýval Kracsencics vo svojej školskej aktovke? Kto chce mať istotu, že odpovie správne, nech si prečíta knihu, ktorú ešte dostať v niektorých kníhkupectvách. Ponúkame však aj možnosť volby:

- Listy, potvrdzujúce, že Kracsencics je zapojený do maďarského anarchického hnutia.
- Fotografie, dokazujúce, že ženy zarastajú na ohanbí rovnako ako muži.
- Pár súbojových pištoli, ktoré vlastní jeho otec a ktorými chcel dokázať, že rodina má šľachtický pôvod.

Vymýšľa Igor Hochel



Na vaše odpovede čakáme do 16. januára 2008, nezabudnite k nim priložiť kupóny vydavateľstiev IKAR a BUVIK.

Ten, kto si vybral možnosť C) **Ipeľ** ako odpoveď na otázku z literárneho kvízu z KR č. 25, aká rieka preteká cez mesto Palánk z románov *Pomocník* aj *Agáty* Ladislava Balleka, urobil dobre, keďže autorovým predobrazom Palánku sú Šahy, kadiaľ preteká Ipeľ. Za správne odpovede posielame knihy z vydavateľstiev Remedium a Fragment Márii DVORSKEJ do Devínskej Novej Vsi a Kataríne HRONKINOVEJ do Popradu.



## JUBILANTI

od 2. do 16. januára

12. 1. 1951 sa narodila v Martine Rút Lichnerová. Detstvo prežila v Dolnom Kubíne, študovala na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Žije v Banskej Štiavnici, kde pracuje ako vedúca Galérie Jozefa Kollára. Debutovala zbierkou poviedok *V Kremenisku* (1989), nasledo-



vali trojnoveľa *Šahíziho tabia, Čo nás spája a rozdeľuje, Aj ja som na svete* (1994) a monografia *Jozef Kollár* (1996). Obrat v jej tvorbe znamená *Slepá rybka* (1998), ktorú literárna kritika zaradila k najvýznamnejším postmoderným dielam v slovenskej literatúre. Umelecké majstrovstvo dosiahla v knihe *Rieka. Príbeh bielej, ružovej a tyrkysovej* (2000), ktorá získala ocenenie Literárneho fondu a Kniha roka v čitateľskej ankete Knižnej revue. Za poviedku *Láska je jablčko* získala cenu vydavateľstva L.C.A. v súťaži Poviedka 2002. Jej literárne diela boli preložené do viacerých jazykov. Vo svojej poslednej novele *Anna Regina*, ktorú vydalo Vydavateľstvo Q111 roku 2006, sa inšpirovala históriou Banskej Štiavnice a osudmi jej významných osobností. Kniha bola vo finále desiatich najlepších próz navrhnutých na Cenu Anasoft Litera 2007 a takisto na Cenu Bibliotéky 2007. Titulná postava Anna Regina je manželkou popredného banského geometra, kartografa a vynálezcu prvej polovice 18. storočia. Jednému z našich čitateľov alebo čitateľiek, ktorí nám napíšu jeho meno, prezradíme len jeho iniciály S. M., a priložia k odpovedi aj kupón Vydavateľstva Q 111, vydavateľka túto knihu venuje. Na vaše odpovede čakáme do 16. januára.

## Narodili sa:

- 4. 1. 1946 – Dušan Dušek
- 4. 1. 1934 – Rudolf Schuster
- 12. 1. 1920 – Ján Motulko
- 15. 1. 1973 – Marián Grupač

Za blahoželania Milanovi Rúfusovi našim čitateľom ďakujeme a pripájame sa k pozdravu Jarmily ZELENKOVEJ, ktorej posielame do Dubnice nad Váhom jeho knihu úvah o umení *Život básne a báseň života*.

## OBJEDNÁVKA

Objednávam si dvojtýždenník **KNIŽNÁ REVUE** na rok 2008 od čísla ..... Cena jedného čísla je 10 Sk, dvojčíslo 20 Sk. Predplatné 260 Sk.

Meno:

Priezvisko (organizácia):

Ulica:

Mesto:

PSČ:

Podpis:

Vyplnený objednávkový lístok pošlite na adresu: Knižná revue, Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava e-mail: krevue@litcentrum.sk

BUVIK  
(Literárny kvíz)  
Strana 11

IKAR  
(Literárny kvíz)  
Strana 11

VYDAVATELSTVO  
Q111  
Strana 11



# Mám slabosť pre živý jazyk...

## Hovorí prozaik, dramatik, režisér a publicista Silvester LAVRÍK

• Výjavy zo života načrtnuté ľahkým, nečujným pohybom, interpretované akoby jedným dychom. Tak si predstavujem perokresbu v literárnej podobe ja. A ako by?

– Perokresba je tradičná výtvarná technika. Klasickej v každom ohľade. Sú témy a pohľady na ne, ktorým vyslovene svedčí. Pokiaľ ide o zvolené výrazové prostriedky, je vedome minimalistická. Čiara, zdanlivo banálny výrazový prostriedok, má nekonečné množstvo výrazových možností. Od vzdušne načrtnutej plynulej línie, cez dramaticky kostrbatú krivku, až po úsečný rytmus šrafovania. Narábať so slovom tak, aby ctilo kompozičné postupy perokresby, to bola pre mňa výzva. Preto perokresba. No a potom – to „pero“ v základe slova priam ponúka interpretáciu v prenesenom význame. Okrem toho v dejinách výtvarného umenia bolo obdobie, keď sa obrazy „písali“. Pravoslávne ikony sa „píšu“ dodnes.

• Postavičky z vašej knihy *Perokresba* zápasia s pochybnosťami, s vlastnými slabosťami a trápeniami, no zároveň chtiac-nechtiac dávajú nahliadnúť do svojho citlivého a zraniteľného vnútra. Čím si vás ako autora podmaňuje typ „ľudového hrdinu“?

– Antihrdina, či aspoň „nehrdina“ je v centre pozornosti tvorcov už celé dvadsať storočie. Banálne príbehy, ktoré ma očarujú svojou podmanivou každodennosťou, iného hrdinu ani neunesú. Texty, ktoré sú v *Perokresbe* prítomné, sú

*„... nesmierne si vážim ľudí, ktorí dokážu slušne a bez straty ideálov žiť a pracovať zoči-voči únavným stereotypom zdanlivo rutínskej práce, nežičlivého prostredia a letargickej spoločenskej či rodinnej klímy.“*

zväčša inšpirované započutým, odpozorovaným, vyšpehovaným na ulici, vo vlaku, v kaviarni, v súkromnom rádiu, pristo tam, kde tieto typy ľudí žijú. Mojm úsilím bolo vykresliť ich uveriteľne, porozprávať ich príbehy s rešpektom voči logike, ktorú ctia ony. A k tej každodennosti ešte hádam tolko, že si nesmierne vážim ľudí, ktorí dokážu slušne a bez straty ideálov žiť a pracovať zoči-voči únavným stereotypom zdanlivo rutínskej práce, nežičlivého prostredia a letargickej spoločenskej či rodinnej klímy. Príbehy zakomponované do *Perokresby* sú myslené aj ako nepatetický hold ich statočnej všednosti a všednej statočnosti. Ale sú aj záznamom našich zbabelostí, podlostí a slabostí. Ale aj tie mám vlastne rád, lebo veď – kto hodí kameňom?

• Pri rozohrávaní deja jednotlivých poviedok si vystačíte s minimálnym priestorom, pravda, dômyselne a efektívne využitým. Vedome si teda volíte oveľa náročnejšiu cestu za dobrým príbehom. Čo prežívate na jej úspešnom konci? Spokojnosť? Napätie? Radosť? Únavu? Pociť víťazstva?

– Možno zo všetkého trochu, ale najdôležitejší je pocit, že som ako autor obštal v konfrontácii s príbehom a jeho rozprávaním. Pomôžem si analógiou z divadla – premiéra je, z pohľadu tvorcu, iba defilé chýb, ktoré počas procesu inscenovania urobil. Napísaný text je teda iba sumárom autorových hendikepov voči potenciálu, ktorý dobrý príbeh v sebe má.

Silvester Lavrík (1964) sa autorsky podpísal pod vyše dvadsiatku divadelných hier, je laureátom viacerých prestížnych ocenení (Cena Alfréda Radoka, Cena Ministerstva kultúry SR za Tvorivý čin roka, Dráma 2000) a porotcom literárnych súťaží (Poviedka 2005, literárny súbeh Román 2006). V súčasnosti je riaditeľom Rádia Devín. Knižne debutoval roku 2002 zbierkou poviedok *Allegro barbaro* (L. C. A.), po ktorej nasledovala monodráma *Villa Lola* (2004, po slovinsky 2007), obrazovo-textová publikácia *Slovensko v lete* (L. C. A. 2004), poviedkové knihy *Zlodeji* (L. C. A. 2005), *Perokresba* (L. C. A. 2006), ktorá bola zaradená do finále súťaže Anasoft Litera 2007, a zbierka divadelných hier *Hry* (Divadelný ústav 2007).

Aj príbeh vzniku, košatenia, dozrievania a dozrievania myšlienky je pre mňa príbehom. Rozhodne je to tak od chvíle, keď sa rozhodneme podeliť sa oň. Takže pociť, ktorý mám z napísaného, je výrazne ovplyvnený mierou vytesnenia týchto limitujúcich faktorov mimo samého textu.

Ak v napísanom nenájdem nadkritické množstvo slovného, motivického a kompozičného balastu, ak neexistim, že tam niečo fatálne chýba, ak to funguje temporytmicky, ak to má atmosféru a logiku uveriteľného, ak forma korešponduje s obsahom a naopak, potom som náchylný pociťovať radosť. Na písaní je ale pre mňa najvzrušujúcejší a najpríťažlivejší práve proces hľadania a nachádzania. Snaha o presné a konkrétne pomenovanie. U čitateľa si potom už len overujem, či moje predpoklady boli správne.

• Dialektizmy a slang – ak sú aplikované v správnom pomere – prepožičiavajú textu autentickosť, pôsobia dynamizujúco. Riadíte sa pri ich používaní intuíciou?

– Intuíciou len do tej miery, ako pri používaní ostatných štýlotvorných prvkov. Snažím sa o autentickosť a vitalitu literárneho jazyka. A okrem toho – mám slabosť pre živý jazyk, tak, ako ho reprezentujú jednotlivé vrstvy a sociálne skupiny spoločnosti. Mám radosť z toho, že slovenčina je už bohato štruktúrovaná. Mám radosť aj z toho, že z historických peripetií, ktoré sa podpísali na jej dnešnej podobe, dokázala koristiť, a popri komplikovanom systéme na prvý pohľad skrytých pravidiel, ale predsa len

*„Na písaní je ale pre mňa najvzrušujúcejší a najpríťažlivejší práve proces hľadania a nachádzania. Snaha o presné a konkrétne pomenovanie.“*

pravidiel, si zachovala aj svoju životaschopnosť.

• Do svojich príbehov často vnášate aj poetické prvky, ktoré sa prejavujú v pôsobivých opisoch krajiny, ľudí, jednotlivých okamihov. Znamená to, že lyrizované tendencie v próze vnímate pozitívne?

– Je to pre mňa výzva – rozprávať o malebných, a možno vyslovene krásnych veciach nesentimentálne, bez zbytočného patosu a explicitného estetizovania.

• Ďalšou silnou stránkou vášho písania je svieži, nenútený humor (občas aj v podobe gogolovského „smiechu cez slzy“). Páči sa vám predstava, že rozosmievate čitateľa?

– Veľmi. Normálne sa usmievam.

• Dosiaľ ste príbehy zasadzovali do rámca



kratších prozaických, respektíve dramatických žánrov. Momentálne uvažujete o románe, ktorý v slovenskej literatúre zatiaľ nie je preferovaný. V čom vidíte ako autor jeho prínos a v čom jeho úskalí?

– Román je pre mňa výzvou. Uvidím, ako sa s touto výzvou popasujem. Možno potom budem vedieť odpovedať na to, na čo sa ma pýtate. Zatiaľ mám pred týmto žánrom veľký rešpekt. Aj ako čitateľ, aj ako homo scribens.

• Publikácia *Hry*, ktorú nedávno vydal Divadelný ústav v Bratislave, predstavuje pätnásť rokov vašej dramatickej tvorby. Zaznamenali ste u seba za toto obdobie výraznejší posun v chápaní divadla a v prístupe k dramatickému dielu?

– Ak nad takto položenou otázkou uvažujem v rámci svojich „osobných dejín v divadle“, tak určite áno. Nedokážem však na ploche tejto odpovede vyčerpávajúco opísať, v čom všetkom ten posun spočíva. Môžem iba, ako príklad, uviesť svoje smerovanie od divadla javiskových obrazov postavených ťažiskovo na vizuálnych podnetoch (akcia, svetlo, kostým, maska...) k inscenačným postupom, ktoré viac dôverujú dialógu, situácii a z nich vyplývajúcim vzťahom. V podstate je to teda návrat k tradične chápanej dráme tak, ako sme ju zdedili

po antických Grékoch. Hodnotiť posun vo vnímaní divadla v širšom, nadpersonálnom kontexte ma však neláka, a ani sa na to necítim vybavený.

• Do akej miery sú pre vás dôležité – ako literáta aj človeka – predstavy, sny, fantázie, vízie?

– Životne dôležité. Bez nich by som nemal chuť ráno vstať z postele, lebo z pocitu zodpovednosti, ktorý ma z nej predsa len zakaždým vyženie, z toho človek nevyťaží pocit plnohodnotného života.

• Čo ako autor a čitateľ považujete za najväčší prehrešok, ktorého sa možno voči literatúre (a kultúre vôbec) dopustiť?

– Nevieť, či dokážem odpovedať na takúto „kardinálnu“ otázku aspoň približne rozumne. Ale pokúsiť sa môžem... Možno sa prehreškov i veľkých hriechov treba dopúšťať práve preto, aby sa hodnoty mali od čoho odrážať. A keby som si mal vybrať najväčší autorský prehrešok, tak potom by som zaň označil pravdepodobne ignorantstvo voči kultúrnemu kontextu. Ja viem, že je to veľmi široký pojem,

*„A keby som si mal vybrať najväčší autorský prehrešok, tak potom by som zaň označil pravdepodobne ignorantstvo voči kultúrnemu kontextu.“*

ale čo narobím, keď to pojmovo neviem lepšie uchopiť?

• Ste rád spisovateľom tu a teraz, alebo by ste ním chceli byť v inom čase a priestore?

– Som nielen spisovateľom, ale aj obyvateľom rád tu a teraz. Pokladám napríklad za veľké šťastie skutočnosť, že mi bolo dopriate dožiť sa pádu komunizmu v takom veku, že som ešte pri zmysloch aj takmer dvadsať rokov po novembri '89. Som rád, že sa spoločnosť nachádza v tom stave reflektovania seba samej, že namiesto extenzívneho objavovania „iných svetov“ a „iných kultúr“ a ich napodobovania obrátila svoju pozornosť k sebe samej a skúma vlastné pohnútky, vlastné ciele, ambície a možnosti. To platí aj o slovenskej literatúre. Prestala bojovať, suplovať osvetu a učebnice a hľadá si svoje rôznorodé tváre. Viem, že sa to nestalo včera, a že to ani tak skoro neprinesie výsledky, ktoré by sa stali „javmi“, či „objavmi“, ale už sme vykročili. Takže – som rád, že som rád.

